

ارائه الگوی مناسب جهت مدیریت اسلحه و مهمات (در بخش غیرنظامی)

دکتر نادرقلی قورچیان*، دکتر حمیدرضا ناطقی مزینان**

* دانشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران

** نایب رئیس فدراسیون تیراندازی و صاحب امتیاز و مدیر مسئول مجله شکار

چکیده

موضوع سلاح و مهمات از جمله مقولاتی است که در درجه اول به لحاظ امنیتی و بعد از آن از نظر سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جایگاه تعیین کننده‌ای را از منظر کارشناسان مزبور به خود اختصاص داده است. وجود هزاران کیلومتر مرزهای آبی و خشکی در ایران و پراکندگی اقوام و فرق در طول این مرزها و طمع داشتن همیشگی قدرت‌های سلطه‌گر و استعمارگر و ضعف یا سرسپردگی و ظلم حاکمان از یک طرف و وجود روحیه سلحشوری و دین‌محوری و میهن و ناموس پرستی از طرف دیگر، باعث شده است که در طی ادوار مختلف تاریخی، ملت ایران همواره مردمی مسلح باشند. با استقرار نظام جمهوری اسلامی به نظر می‌رسد که هم دیدگاه‌های مسئولین عالی مملکتی و هم دیدگاه‌ها و نگاه‌های مردم نسبت به دارندگان سلاح دچار تغییر شده و بالطبع سازماندهی صدها هزار اسلحه و مهمات موجود در سطح جامعه با توجه به اهداف امنیتی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی نظام، باید در دستور کار قرار می‌گرفت.

با توجه به خلأ اساسی در این خصوص، جهت پاسخ به این ابهامات و نواقص و خلأها و به منظور روشن نمودن ابعاد آن پژوهشگر مبادرت به اجرای پژوهش با هدف ارائه یک مدل مناسب جهت مدیریت اسلحه و مهمات در سطح ملی و بخش غیرنظامی آن نموده است. در راستای این هدف بررسی وضعیت موجود، تعیین مؤلفه‌های اصلی مدیریت اسلحه و مهمات، تعیین تناسب مدل پیشنهادی مورد توجه قرار گرفته است.

این پژوهش به روش توصیفی - پیمایشی با کاربری دو پرسشنامه - پرسشنامه بررسی وضعیت موجود مدیریت اسلحه در بخش غیر نظامی و پرسشنامه بررسی نظرات مدیران و متخصصان در خصوص مدل پیشنهادی و مؤلفه‌های آن - انجام شده است. نمونه آماری برای پرسشنامه‌ها را مدیران، کارشناسان و مطلعین و خبرگان ذیربط در سطح کشور پرسشنامه اول (N=355) و برای پرسشنامه بررسی مدل پیشنهادی و مؤلفه‌های آن (N=34) تشکیل دادند. پس از تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS نتایج استخراج گردید. اهم نتایج از اجرای پرسشنامه اول (بررسی نظریات مدیران، کارشناسان و خبرگان) بیانگر این است که مدیریت اسلحه و مهمات کشور در بخش غیرنظامی در حصول به اهداف خود چندان موفق عمل نکرده و عملکرد این مدیریت در مجموع کمتر از متوسط ارزیابی شده است.

پژوهشگر با استفاده از مرور ادبیات مربوطه و مطالعه تطبیقی، مدلی مشتمل بر شش بخش اصلی شامل فلسفه،

اهداف، چارچوب ادراکی، مبانی نظری، مراحل اجرای مدل و نظام بازخورد، ارزیابی و مهندسی مجدد تدوین نموده است. مدل تدوین شده با استفاده از پرسشنامه‌ای با مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت در معرض ارزیابی مدیران و متخصصان قرار گرفت و با توافق بالا یعنی میانگین ۴/۸۶ از ۵ تأیید شد. به علاوه، براساس داده‌های کیفی و نظرات متخصصان، اصلاحاتی در مدل ایجاد شد. در پایان توصیه‌ها و پیشنهادهای جهت اجرای مدل ارائه گردید. واژه‌های کلیدی: مدیریت اسلحه و مهمات، پروانه اسلحه، صلاحیت، شکارچی، قاچاق سلاح، خلع سلاح عمومی، سلاح عشایر، انجمن یا کانون شکار، باشگاه تیراندازی، کنترل اسلحه.

مقدمه

بیماریهای روحی و روانی و اعصاب و روان از جمله بیماریهایی است که از نظر آماری در صدر گرفتاریهای اجتماعی انسان‌ها قرار گرفته است.

امروزه دغدغه‌های انسان‌ها چه می‌باشد و ناامنی و تهدیدات و تبعات ناشی از آن از کدام ناحیه‌هاست اگر یک روز تهدید و ناامنی از ناحیه همسایه، رقیب، دشمن، و عوامل شرور و راهزن و قانون‌شکن و... از این قبیل بود آیا امروزه هم تهدید همان شکل و تعریف سابق خود را دارد یا تغییر کرده است.

فرایند این مسئله چیست؟

آیا دسترسی انسان‌ها به سلاح کمتر شده است؟

آیا توزیع سلاح‌های مدرن متوقف شده است؟

آیا انسان‌ها متدین‌تر و خدا ترس‌تر شده‌اند؟

آیا کشت و کشتار و سرقت و شرارت کم فایده شده است؟

آیا انسان‌ها از نظر معرفت و شعور و فضائل اخلاقی

مترقی شده‌اند؟

آیا انسان‌ها همان انسان دیرروز هستند ولی از قانون

می‌ترسند؟

آیا اقتدار دستگاههای انتظامی و امنیتی از امکانات

انسان‌ها برتری یافته است؟

آیا تعداد انسان‌های قانون شکن و قانون گریز به مراتب

کمتر شده است؟

آیا نوع تهدیدات که در گذشته انسان‌ها به یکدیگر

داشتند و معترض بودند فرق کرده است؟ در جوامع

پیشرفته و مدرن چطور؟

در جوامع پیشرفته و غیر مدرن و کمتر توسعه یافته و

یا در حال توسعه چطور؟ در جوامع عقب مانده چطور؟

آیا تهدیدهای ناشی از وجود سلاح در دست مردم در

بحث امنیت مقوله‌ای است که همواره بشر در طول تاریخ برای آن عمده‌ترین سرمایه‌گذاری‌ها را انجام داده است. شکل‌گیری جوامع و نهادهای اجتماعی متأثر از امنیت بوده است.

امروزه مفهوم امنیت خیلی فراتر از تعریف‌های ابتدایی و سنتی آن گردیده است و حوزه تعریف آن و ابعاد جدیدی که در تعاریف اخیر آورده می‌شود تمام شئون زندگی انسان‌ها را در بر می‌گیرد. امنیت نه تنها در حوزه‌های مادی و بلکه در تمام حوزه‌های معنوی ظهور پیدا کرده و جای خود را یافته است. اگر یک روز انسان و انسان‌ها به دنبال امنیت فردی یا جمعی یا قومی یا ملی خود بودند امروز انسان‌ها به دنبال امنیت فراملی و بین‌المللی هستند.

یک روز نسل بشر نگران تهدیدات رقیب و دشمنان داخلی شامل اقوام، شورشیان و گردن‌کشان و راهزنان و زورمندان و اشرار و... در سطح محلی و منطقه‌ای یا ملی خود بودند ولی امروزه اگر یک نفر در یک سرزمین تهدید شود، در بعضی مواقع تهدید امنیتی جهانی را به دنبال آن پیگیری می‌نمایند و اگر یک روز در دنیا مسئله روز آنها ناامنی و شرارت و سرقت و راهزنی از مباحث اصلی حوزه امنیت بوده است، امروزه مباحث جدیدتری از قبیل فقر، ایدز و مواد مخدر، مفاسد شدید اخلاقی و پیدایش قرص‌های توهم‌زا و اعتیادات جدید مثل قرص‌های شادی‌بخش و روان‌گردان و قرص‌های شهوت‌زا و از این قبیل از عمده مشکلات جوامع انسانی در مقوله‌های امنیتی است و از همه مهم‌تر اینکه در حوزه‌های روان‌شناسی، چنانکه اخلاقیات انسان‌ها دچار صدمه شده است و شیوع

و ممنوعیتی ندارد. آیا این بدین معنی است که از سلاح هیچ سوءاستفاده‌هایی نمی‌شود و یا سلاح موجود در دست مردم اساساً امنیت جامعه آنها را تهدید نمی‌کند؛ یا بالاتر از آن حتی حکومت آنها را تهدید نمی‌کند و یا اینکه تهدید در هر دو سطح و دسته وجود دارد، بلکه نفع آن بیشتر از ضرر آن است. مثلاً تهدید محدود و مقطعی و یا بطئی و قابل کنترل است ولی منافع آن مستمر و غیر قابل گذشت است. یا اینکه به موجب قانون حتی، اگر تهدید جدی هم باشد چون حقوق و آزادیهای فردی را ضایع می‌کند نمی‌شود از وجود آن چشم‌پوشی کرد و یا اینکه سیاستمداران و کمپانی‌های بزرگ دارای منافع بزرگ‌تری هستند که حتی اگر جوامع آنها را مورد تهدید قرار دهد و یا آسیب جدی برساند می‌توانند صرف نظر از اینها (تهدیدات) معضلات و عوارض آن را کنترل نمایند. یا اینکه هزینه این عوارض و معضلات را بپردازند و شاید هم جامعه آنها این‌قدر بالغ و عاقل و معرفت قانون مداری و رعایت قانون را دارد که حتی اگر همه مسلح باشند هم به حقوق یکدیگر تجاوز نمی‌کنند.

معمولاً در خبرها داشته‌ایم که گهگاهی فردی محجور و یا سرکش و شرور توانسته جان عده‌ای را بگیرد مثل حوادث مدارس و حوادث گروگانگیری و... در آمریکا.

به‌راستی برخلاف اینکه این‌گونه حوادث در جامعه آمریکا کم نبوده است و شاید آمار کشته‌شدگان با سلاح از همه کشورها هم بیشتر باشد، چرا هنوز هم مسئله توزیع سلاح و آزاد بودن حمل و نگهداری سلاح جزئی از قوانین آنهاست. آیا می‌شود گفت شاید خلع سلاح عمومی غیرقابل امکان و اجراست و حاکمان می‌خواهند ولی نمی‌توانند. سرانجام اینکه، در این موضوع معماهایی فعلاً وجود دارد که در بخش‌های دیگر بدانها خواهیم پرداخت و پاسخ پرسش شما را خواهیم داد.

در ایران و منطقه چطور در کشورهایی که شرایطی مثل ما را دارند در کشورهای عربی، ترکیه، هند و پاکستان، کره، مالزی و فیلیپین و منظورم چند کشور در حال توسعه و نسبتاً قوی، ما و آنها چه شرایطی داریم؟ نگرش ما به این مسئله چگونه است؟

همه جوامع یکسانند؟

آیا نوع تهدیدها که برای مثال در جامعه آمریکا به عنوان یک ملت پیشرفته صنعتی، ثروتمند و مرفه دنیا وجود دارد با نوع تهدیدهایی که برای مثال در یک کشور در حال توسعه مثل ایران یا کره یا مالزی یا هند و ترکیه وجود دارد در مقوله سلاح و دسترسی به آن یکی است و در جوامع عقب مانده، و فقیر مثل برخی کشورهای آفریقایی مثل سودان و زامبیا و اوگاندا و افغانستان و یمن و از این قبیل چطور؟

نوع تهدیدهای ناشی از وجود و فور سلاح در دست مردم خصوصاً نوع سلاحهای کوچک و سبک چگونه با هم ارزیابی می‌شوند؟

برخی معتقدند که این سلاح‌ها نیستند که انسان‌ها را می‌کشند، بلکه انسان‌ها هستند که یکدیگر را می‌کشند. درست است که سلاح ابزارهایی برای کشتن می‌تواند باشد، بلکه این تنها ابزار برای کشتن نیست بلکه ابزارهای دیگری هم برای کشتن وجود دارد (مواد مخدر، ایدز، فساد شدید و...) و شاید هم همین ابزار سلاح که می‌تواند جانی را بگیرد می‌تواند جانی را از مردن نجات و رهایی بخشد.

به راستی سلاحهای موجود چه ضرورتی برای زندگی انسان‌ها دارند؟

آیا نمی‌شود بدون سلاح زندگی کرد؟ مثلاً اگر سلاح نرزد انسان نباشد صدماتی متوجه انسان‌ها خواهد شد یا حقوقی از آنها تضییع می‌شود.

فرق جوامع با سلاح و بدون سلاح چیست؟ چرا در یک جایی از دنیا سلاح آزاد و در یک جا سلاح ممنوع و در یک جا سلاح محدود می‌باشد؟ چرا در ناطقی از دنیا و در برخی جوامع، هم حکومت‌ها مسلحند و هم همه مردم و در بعضی جوامع فقط حکومت‌ها سلاح دارند و مردم نمی‌توانند داشته باشند؟ چرا به نظر می‌رسد مسئله سلاح و توزیع سلاح در بین مردم فرایند تعمیمات امنیتی و برخواسته از نوع تفکر، نگرش و قابلیت‌های ضد امنیتی در حوزه مدیریت امنیتی می‌باشد؟

در برخی جوامع سلاح آزادانه بر طبق قانون توزیع می‌شود و داشتن سلاح برای غیر مجرمین هیچ محدودیت

چرا ما سلاح توزیع می‌کنیم؟

مشکلات ما چیست؟

آیا توزیع سلاح خواست و اراده ماست یا توزیع سلاح

تحمیل بر اراده ماست؟

آیا وجود سلاح در جامعه تهدیدی جدی است؟

آیا می‌شود همه مردم را خلع سلاح کرد، ضرورت آن

چیست؟

آیا می‌شود برای مردم نیازمند و متقاضی سلاح فراهم

و توزیع کرد، ضرورت آن چیست؟

چرا سلاح در ایران و در دست مردم افزایش یافته است

و چه باید کرد؟

مشکلات امنیتی که از ناحیه وجود سلاح تاکنون

داشته‌ایم چه بوده و چقدر بوده است؟

آیا وجود سلاح در دست مردم برای ما و به ویژه

مسائل امنیتی ما، منافی هم داشته است، چگونه و چطور

و کجا؟

آیا این روند، روند مطلوبی است و به عبارتی آیا این

روند، روند خود خواسته ماست، یا اینکه خواسته‌های ما

چیز دیگری است ولی این وضع را به ناچار پذیرفته‌ایم؟

آیا کشورهای بیگانه و دشمنان در تسلیح مردم نقش

داشته و دارند و ما نخواسته‌ایم یا نتوانسته‌ایم مانع شویم؟

در هر صورت قصد داریم با ایجاد چند برش عمیق در

لایه لایه‌های مؤلفه‌های مدیریت، آخرین وضعیت را مورد

بررسی قرار دهیم.

و سرانجام اینکه

سلاح و مهمات فرصت است، و یا اینکه آسیب و یا

تهدید است؟

در عین حال برای ورود به بحث چند سؤال را مطرح

می‌کنیم

۱. چرا بعضی دولت‌ها سلاح توزیع می‌کنند؟

۲. چرا دولت‌ها برخلاف میل خود قادر به جمع‌آوری و

خلع سلاح مردم نیستند؟

۳. در توزیع سلاح و یا در جمع‌آوری آن، دولت‌ها چه

منافی دارند و چه اهدافی را دنبال می‌کنند؟

۴. دولت ایران از توزیع سلاح و یا از جمع‌آوری سلاح

چه منافی دارد و چه اهدافی را دنبال می‌کند؟

بیان مسئله

به نظر می‌رسد وجود سلاح در دست مردم یکی از

دغدغه‌های مدیران کشورها می‌باشد. سلاح چنانچه نزد

انسان‌های آگاه، خداترس، قانون مدار و باهوش و زیرک و

درست کردار باشد می‌تواند ضمن تأمین نیاز او برای جامعه

هم منافی داشته باشد و برعکس چنانچه این سلاحها نزد

افراد و انسان‌های غافل و ناآگاه و بی‌مسئولیت و قانون

گریز و قانون شکن و نادرست باشد می‌تواند ضایعات و

معضلات و آسیب‌های جدی را برای جامعه بوجود آورد.

همانطور که نمی‌شود وجود سلاح را در دست مردم انکار

نمود و نمی‌شود منافع آن را نادیده گرفت، نمی‌شود از

مضرات و هزینه‌ها و خسارات آن صرف نظر کرد.

اما مسئله این است چگونه مدیریت می‌تواند به

صورت منطقی این امکان را برای ما ایجاد نماید که

هم بتوانیم نیازهای مشروع و قانونی و رسمی افراد

جامعه را برطرف کنیم و هم بتوانیم مانع آن شویم که

سودجویان نامشروع و غیرقانونی بتوانند به این

امکان و ابزار دست یافته تا بتوانند آرامش و امنیت

جامعه را لطمه زده یا مختل نمایند.

بعضی‌ها معتقدند برای اینکه نمی‌توانیم مسئله را حل

نماییم صورت مسئله را حذف کنیم و بعضی معتقدند که

می‌شود در یک جامعه قانونمند این مسئله را بخوبی

تعریف و مدیریت کرد همان گونه که جامعه اسلامی ما

علاوه بر قانونمندی که اصول یک جامعه آزاد اندیش

می‌باشد از مزایا و محاسن دیگری همچون روح ارزشی و

ایمانی نیز برخوردار می‌باشد و کافی است که در سایه

همین اصول ارزشی و با پشتوانه علم و ایمان، معضلات و

مشکلاتمان را تعدیل نموده بلکه از فرصت‌های بالقوه

موجود بیشترین استفاده را بنماییم.

اهمیت و ضرورت پژوهش

شکی نیست که مدیریت یکی از اساسی‌ترین عوامل توفیق هر جامعه و یک ملت یا یک کشور می‌باشد؛ حتی در شرایطی که وجود منابع مختلف در بعضی از کشورها در شرایط مساوی می‌باشند، مشاهده می‌کنیم که بعضی از کشورهای در حال توسعه با وجود منابع ضعیف‌تر از کشورهای هم سطح خود با اعمال مدیریت کارآمد در سطح دولت و جامعه خود توانسته فرصت‌ها را شناسایی کرده و شاید هم تهدیدها را تبدیل به فرصت کرده و سرعت رشد و بالندگی و در نهایت توسعه کشور را در همه زمینه‌ها فراهم نمایند.

مدیریت بدون شناخت و معرفت به ابعاد یک مقوله اجتماعی، میسر نمی‌باشد. موضوع سلاح و مهمات در یک نگاه تک بعدی، اولین مفهومی را که بر ذهن متبادر می‌کند بحث نظامی‌گری و پادگان و نیروهای مسلح و از این قبیل مفاهیم است، در صورتی که آنچه که واقعیت دارد ابعاد مختلف این موضوع می‌باشد. مسئله سلاح و مهمات با محوری‌ترین مفاهیم و ارکان یک نظام یعنی مسائل امنیتی و سیاسی و اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی و بهره‌برداری از محیط زیست و توسعه پایدار مرتبط می‌باشد.

از اول باید ارتباط و عمق این مسئله را با موضوعات اشاره شده بررسی کنیم و پس از اثبات ارتباط آن، حوزه تأثیرگذاری و تأثیرپذیری آن را مشخص کرده و بعد از تعیین حدود و ثغور و ابعاد آن، مؤلفه‌های اصلی و مدیریتی آن را به منظور ره‌یافت به یک مدل و روش مدیریتی تعقیب نماییم و در نهایت باید‌ها و نبایدها را تعیین و به منظور تحقق مهمترین هدف مدیریت، یعنی سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و ارائه خدمات در جهت تأمین نیازهای رسمی و قانونی مردم برای ایجاد زمینه توسعه در راستای امنیت پایدار و بهره‌برداری صحیح از بخش‌های اقتصادی و اجتماعی آن؛ به نحوی که منافع عمومی و ملی را در این خصوص تأمین نماید.

این ضرورت و اهمیت، پژوهشگر را بر آن داشته تا با بهره‌گیری از تجربیات جهانی و مبانی نظری و بومی کردن بعضی از تجربیات و مفاهیم، خلاءهای موجود در مدیریت

اسلحه و مهمات (سلاح‌های کوچک و سبک) در بخش غیر نظامی کشور را شناسایی کرده و با انجام این پژوهش، نظام و کشور صاحب مدل شود.

سوالات پژوهش

۱. وضعیت مدیریت اسلحه و مهمات در بخش غیر نظامی کشور (سلاح‌های کوچک و سبک) چگونه است؟
۲. مؤلفه‌های اصلی مدیریت اسلحه و مهمات در بخش غیر نظامی کشور (سلاح‌های کوچک و سبک) کدام است؟
۳. چه مدلی را می‌توان برای نظام مدیریت اسلحه و مهمات کشور در بخش غیر نظامی ارائه داد؟
۴. درجه تناسب مدل پیشنهادی برای نظام مدیریت اسلحه و مهمات کشور در بخش غیر نظامی (سلاح‌های کوچک و سبک) از نظر کارشناسان، متخصصان و مدیران مربوط چگونه است؟

تاریخچه کنترل سلاح در ایران

الف) قبل از انقلاب اسلامی خلع سلاح با سابقه‌ای پنجاه ساله در زمان رضاخان به دلایل ایجاد تمرکز، از تمام عشایر، یکجا نشین کردن ایلات، برقراری امنیت، حل بحران هویت ملی، مشروعیت و حل بحران نفوذ و اعمال قدرت برتر از سوی دولت مرکزی تعقیب می‌شد و به دلیل اینکه طرح خلع سلاح آنها فاقد ملاحظات جامعه‌شناسی، فرهنگی، تاریخی و روانشناسی بود به موفقیت لازم منجر نگردید.

ب) پس از انقلاب اسلامی در سه مرحله خلع سلاح در سالهای ۵۸ و ۶۳ و ۷۴ انجام شده است که در مجموع بالغ بر سیصد هزار قبضه سلاح، مخصوصاً سلاح‌هایی که در دوران انقلاب اسلامی به دست مردم افتاده بود، جمع‌آوری گردید. از این تعداد حدود یکصد هزار قبضه سلاح‌های جنگی و دوستان هزار قبضه سلاح‌های شکاری بوده است. وضعیت موجود مدیریت و کنترل اسلحه و مهمات کشور به استناد تحقیقات به‌عمل آمده تاکنون به شرح ذیل دسته‌بندی گردیده است:

الف) مشکلات و معضلات سیاسی و امنیتی

۱. ترور؛
۲. امکان دستیابی آسان گروه‌های سیاسی غیر قانونی

- فعال به سلاح و مهمات؛
۳. گروگانگیری و آدم ربایی مسلحانه؛
  ۴. شرارت و قتل مسلحانه؛
  ۵. راهبندان و درگیری با مأمورین؛
  ۶. قاچاق و ترانزیت مسلحانه مواد مخدر؛
  ۷. گسترش قاچاق سلاح و مهمات از کشورهای همسایه؛
  ۸. تشدید توزیع سلاح غیر مجاز در کشور؛
  ۹. گسترش روز افزون سلاح نزد قومیت‌ها.
  ۱۰. نزاع‌های دسته جمعی با به‌کارگیری سلاح.
۳. از بین رفتن حرمت و قبح تهیه، نگهداری و استفاده از سلاح غیر مجاز؛
۴. لوٹ شدن قوانین کیفری مربوط به سلاح و مهمات؛
۵. شکار غیر مجاز با سلاح و آسیب‌های زیست محیطی ناشی از آن؛
۶. تأثیرات منفی روانی ناشی از تزریق سلاح در جامعه؛
۷. گسترش روز افزون سلاح نزد عشایر؛
۸. ناامنی و سرقت مسلحانه؛
۹. خودکشی و دگرکشی؛
۱۰. نزاع‌های دسته جمعی با به‌کارگیری سلاح.

عوامل مؤثر در قاچاق سلاح در کشور

ردیف	الف- عوامل داخلی شامل	توضیحات
۱	عوامل اقتصادی	۱/۱- بیکاری ۱/۲- فقر اقتصادی ۱/۳- ضرورت‌های شغلی ۱/۴- سود دهی و منفعت طلبی
۲	عوامل فرهنگی	۲/۱- روحیه سلحشوری و جنگاوری و علاقمندی به سلاح در بین طوایف ۲/۲- فقر فرهنگی ۲/۳- وجود تعصبات قومی و طایفه ای
۳	عوامل سیاسی	۳/۱- وجود گروهک‌های معاند و ضد انقلابی شرور و باندهای بین‌المللی قاچاق مواد مخدر ۳/۲- وجود گروهک‌های مبارز عراقی در گذشته و پ‌ک‌ک در داخل (پژواک ترکیه)
۴	عوامل اجتماعی	۴/۱- ناامن بودن برخی از مناطق کشور ۴/۲- معضلات اجتماعی از جمله قتل، راهبندان، سرقت‌های مسلحانه و... با استفاده از سلاح
۵	عوامل ناشی از عملکرد ارگانهای ذیربط	۵/۱- خلأ سیاست‌گذاری در زمینه مقابله و پیشگیری از قاچاق سلاح ۵/۲- عدم وحدت رویه فیما بین ارگانهای ذیربط ۵/۳- تعدد ارگانهای مربوط به موضوع ۵/۴- عدم کنترل مرزها ۵/۵- طولانی بودن سیکل اداری حاکم بر صدور جواز حمل سلاح شکاری و بالا بودن هزینه‌های آن ۵/۶- ضعف قانون مجازات قاچاقچیان

ج) مشکلات و معضلات اقتصادی

۱. تبیین این مسئله که سیاست گذاری ناکارآمد تولید و توزیع قانونی سلاح چه تبعات اقتصادی به دنبال داشته است.

۲. تشریح و تبیین ناامنی ناشی از سلاح غیر مجاز و تأثیر آن بر سرمایه گذاری و توسعه اقتصادی.

مروری بر ادبیات و پیشینه تحقیق در جهان

بر اساس طبقه‌بندی یونسکو و با توجه به عدم طبقه‌بندی خاص در این موضوع، کشورهای جهان را به صورت قاره‌ای انتخاب کرده‌ایم و بر این اساس به مرور ادبیات و پیشینه تحقیق چند کشور منتخب می‌پردازیم.

۱. نگاه‌ها و دیدگاه‌های بین‌المللی بر آزادی و یا ممنوعیت و یا کنترل سلاح (سلاح‌های کوچک و سبک)

۲. بررسی ادبیات موضوع در کشور آمریکا و نقش حرکت‌های اجتماعی در کنترل سلاح در کشورها

۳. آثار اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و علمی و زیست محیطی فعالیت رسمی و قانونی شکارچیان و ورزشکاران مسلح:

۴. اقدامات بین‌المللی درخصوص کنترل سلاح (سلاح‌های کوچک و سبک)

۵. آخرین دستورالعمل سازمان ملل درخصوص کنترل سلاح (سلاح‌های کوچک و سبک)^۱

ب) مشکلات و معضلات فرهنگی و اجتماعی

۱. تعطیل ماندن فعالیت‌های فرهنگی، آموزشی و تبلیغی در زمینه موضوع سلاح و مهمات و تبعات آن؛

۲. فقدان باشگاه‌های تیراندازی و تأثیر آن بر استفاده‌های غیرصحیح و غیرمجاز از سلاح؛

^۱. SALW (Small And Light Weapons)

دیدگاه‌های محققین و پژوهشگران و دانشمندان صاحب‌نظر:

آزادی سلاح

نگاهها و دیدگاههای بین‌المللی بر آزادی و یا ممنوعیت و یا کنترل سلاح (سلاح‌های کوچک و بزرگ): دفاع بر آزاد بودن سلاح و مخالفت با قانون کنترل آن (مخالفت با صدور اجازه‌نامه اسلحه) چون لوت^۱ معتقد است که هرچه تفنگ بیشتر باشد، جرم و جنایت کمتر است و با استناد به آمار و اطلاعات و چاپ آن در کتاب خود از این نظریه حمایت می‌کند که (تملك و حمل آسان تفنگ باعث ایمن تر شدن اجتماع می‌شود). و کلک و لسوت^۲ و دیگر طرفدارانشان معتقدند که: (سیاستهای منجر به کاهش تملك سلاح توسط مردم باعث افزایش میزان جرم و جنایت و در نتیجه مانع تلاش بر سر دفاع شخصی توسط افراد است).

استدلال‌های دیگر چون لوت و طرفدارانشان:

(۱) هرچه افراد بیشتر بتوانند اجازه حمل اسلحه در فضاهای عمومی را داشته باشند احتمال شکست خوردن جانیان در ارتکاب جرم بیشتر خواهد شد.

(۲) اگر سلاح محدود بشود کار پلیس در کنترل اسلحه‌های غیر قانونی و غیر مجاز توسط افراد غیر مجاز سخت‌تر و پیچیده‌تر می‌شود.

(۳) قوانین کنترل سلاح باعث دوئل مسلحانه بین جانیان می‌شود.

(۴) کسانی که دارای مجوز حمل اسلحه هستند به ندرت به دلیل جرائم خشونت‌آمیز دستگیر می‌شوند.

(۵) اطلاعات جمع‌آوری شده حاکی از آن است که در طول پنج سال اول پس از صدور پروانه اسلحه در ایالت فلوریدا تنها پنج مورد از افراد دارای مجوز حمل اسلحه در خارج از خانه خود از سلاح برای مقابله با جانیان مهاجم استفاده کرده بودند در حالی که در این مدت وقوع صد هزار جرم به ثبت رسیده بود.

استدلال‌های مخالفین بر قوانینی که صدور مجوز را تسهیل نماید (نقد دیدگاه لوت)

Blank و Dan Nagin از محققین دانشگاهی در مخالفت با دیدگاه‌های جان لوت اثبات می‌کنند:

(۱) میزان جرم و جنایت در ایالتی که در آن قوانین کنترل اسلحه تسهیل نشده است در مقایسه با دیگر ایالت‌ها، بیش از آنهاست.

(۲) متغیرهای موجود در مدل‌های آماری لوت میزان تفاوت جرم و جنایت را به روشنی نشان نمی‌دهد، بنابراین تفاوتها در میزان جرم و جنایت به دلیل وجود قوانین شدید کنترل اسلحه یا فاقد آن در ایالت‌ها نمی‌توان باشد و بخشی از تفاوت‌ها در این میزان، می‌تواند به دلیل عوامل محاسبه نشده دیگری باشد.

(۳) اگر همه شهروندان مسلح باشند سارقین نیز برای دفاع از خود به ناچار مسلحانه سرقت می‌کنند و این می‌تواند میزان قتل را افزایش دهد. (براساس تحقیقات فیلیپ کوک)

(۴) میزان ارتکاب جرم توسط افرادی که بیرون از خانه یا داخل ماشین یا همراه خود اسلحه حمل می‌نمایند با زمانی که چنین مجوزی ندارند تفاوت ندارد.

(۵) بعضی از قوانین محدود کننده (مثل ممنوعیت حمل اسلحه توسط جوانان) موجب کاهش قربانیان بزرگ می‌شود.

بنابراین

در واقع Lott تفاوت جرم و جنایت بین دو ایالت را به قوانین کنترل سلاح نسبت می‌دهد که عوامل دیگری همچون فقر، مواد مخدر، و استراتژی‌های پلیسی نیز در این امر دخیل هستند.

سایر استدلال‌ها (موافقان آزادی سلاح)

(۱) مخالفین کنترل سلاح و قوانین آزادی‌های دسترسی به سلاح.

(الف) ۱/۱ تحقیقات انجام شده در مورد دو کشور انگلیس و آمریکا.

در انگلیس طبق قوانین مصوب سال ۱۹۹۷ مبنی بر منع دسترسی به انواع مختلف سلاح دکترین کنترل سلاح را می‌شود ارزیابی نمود و در نتیجه چنانچه این دکترین صحیح باشد باید از ارتکاب جرم و میزان قتل و آدم کشی پس از اجرای قانون فوق تفاوت قابل توجهی احساس شود.

¹ Jhon lott

² Cleck & Lott

واقعیات، (نقد دیدگاه موافقین کنترل اسلحه)

به منظور بررسی آمارهای مرتبط با ارتکاب جرم و قتل و آدم‌کشی، پیش و پس از اجرایی شدن قانون کنترل سلاح در بریتانیا، از گزارش فوق به معنای ارزیابی بین‌المللی قربانیان جنایات در سال ۱۹۹۲ و ۲۰۰۰ استفاده گردیده و نتایج ذیل به دست آمده است:

به طور کلی تحقیقات نشان می‌دهد که در سال ۱۹۹۲ میزان جرم و جنایت در بریتانیا کمتر از ایالات متحده آمریکا بوده است:

ورود به خانه در شب به قصد ارتکاب جرم:	بریتانیا ۲/۵٪	- ایالات متحده ۳/۵٪
سرقت:	بریتانیا ۹٪	- ایالات متحده ۱۷/۷٪
آزار جنسی زنان:	بریتانیا ۳٪	- ایالات متحده ۱۵/۱٪
تهاجم به زور:	بریتانیا ۱/۱٪	- ایالات متحده ۲٪

محققین، در مطالعات صورت پذیرفته بر روی آمار سال ۲۰۰۰ که در آن زمان سه سال از اجرایی شدن قانون کنترل سلاح در بریتانیا سپری شده بود، مواردی چون آزار جنسی زنان، تهاجم به زور و سرقت را تحت یک عنوان «جرایم تماسی عمدی» مورد بررسی قرار داده و اطلاعات ذیل را به دست آوردند:

ورود به خانه در شب به قصد ارتکاب جرم:	بریتانیا ۲/۸٪	- ایالات متحده ۱٪
جرایم تماسی عمدی:	بریتانیا ۳/۶٪	- ایالات متحده ۱/۹٪

این کار تحقیقاتی (یکی مربوط به سال ۲۰۰۲ و دیگری ۲۰۰۰) با استفاده از یک معیار و یک روش به انجام رسیده و به وضوح نشان می‌دهد در طول زمانی که در بریتانیا، تملک اسلحه توسط مردم عادی ممنوع گردیده و در آمریکا بیش از ۷۰ میلیون سلاح به فروش رسیده است، میزان ارتکاب جرایم عمدی در این کشور افزایش و به میزان ۱۰۰٪ رسیده است. در حالی که در ایالات متحده کاهش و به میزان ۶۵٪ رسیده است. بنابراین این موضوع نشان می‌دهد که آزادی تملک اسلحه نه تنها باعث افزایش جرم نیست، بلکه در کاهش آن نیز تأثیر دارد.

آمار اعلام شده از سوی پلیس انگلیس در دهه ۱۹۹۵ لغایت ۲۰۰۲ به شرح ذیل است:

افزایش قتل آدم‌کشی به میزان ۴۱٪؛

افزایش میزان قتل‌های ناتمام ۲۱٪؛

افزایش کلی جرم و جنایت ۲۱۹٪.

همچنین در همین دوره زمانی که کنترل سلاح وجود داشته است، تجاوز به زنان ۱۲۹٪، کودک‌ربائی ۱۴۳٪ و بیرحمی نسبت به کودکان ۷۰٪ افزایش یافته است.

سایر استدلال‌ها

چند نظریه و برداشت اشتباه درباره کنترل سلاح (باورهای غلط):

۱. اولین باور غلط؛ از سلاح تنها برای کشتار استفاده می‌شود.

۲. دومین باور غلط؛ سلاح زمانی که برای حفاظت اضافه می‌شود، خود نیز دچار نقش خطرناک است.

۳. سومین باور غلط؛ نوعی پدیده فراگیر خاصی در جنایات خشونت‌آمیز اسلحه وجود دارد.

۴. چهارمین باور غلط؛ سلاح به وجود آورنده خشونت است.

۵. پنجمین باور غلط؛ باورهای اشتباه خانواده‌ها و برخی دوستان.

۶. ششمین باور غلط؛ مالک شخصی سلاح که سلاح را در منزل نگهداری می‌کند چهل و سه مرتبه بیش از یک غریبه جان خانواده را تهدید می‌کند.

۷. هفتمین باور اشتباه؛ نرخ و بهای خشونت سلاح بالا است

۸. هشتمین باور اشتباه؛ کنترل سلاح می‌تواند باعث جمع‌آوری سلاح از خیابان‌ها شود.

۹. نهمین باور اشتباه؛ شهروندان در استفاده از سلاح برای حفاظت از خویشان بسیار ناماهرانه عمل می‌کنند.^۱

۱- دان بی کیت = کنترل سلاح یک نگاه واقع‌گرایانه:

(نقد دیدگاه مخالفین کنترل سلاح)

سلاح، باعث وقوع جرم می‌شود و میزان بسیار زیاد آن صرف فعالیت‌های مثبت مثل شکار، ورزش تیراندازی و یا حفاظت شخصی می‌شود.

نمادها و چهره‌های بی‌ارزش مالکیت سلاح

۱- تئوری نماد مردانه. سلاح نماد و نشانه‌ای از یکی از جنبه‌های مردانگی است شاید نشان دهنده قدرت و صلابت جنس مذکر است.

۲- مالکیت سلاح به عنوان عامل وادار کننده انسان‌ها به تهاجم. سلاح در نهایت منجر به بروز حس دشمنی و تهاجم در افراد می‌شود.

۳- شخصیت‌های خشن و بی‌رحم در مالکیت سلاح، باید مورد توجه قرار گیرند. (با توجه به ۳ بیماری):

الف- پارانوما - که فکر می‌کند دیگران قصد دارند به او صدمه بزنند (دگر آزادی)

ب- سکنسیریم - فرد حاضر نیست حقوق جنس مخالفش را رعایت کند (برتری جنس)

ج- رسیزیم - (خودپسندی خود برترینی) تحت سلطه قرار دادن دیگران با توجه به شخصیت کاذبی که مبتلا برای خود در ذهن ایجاد می‌کند.

مالکیت سلاح حفاظتی = جنایت

چون پلیس قادر نیست از یکایک مردم حفاظت کند بنابراین به همه سلاح بدهیم. اطلاعات پلیس اینترپول حاکی است که به طور سالانه میزان آدم کشی‌های سلاح گرم دستی روز به روز در حال زیاد شدن است. حدود ۶۴۵۰۰۰ مورد حفاظت فیزیکی با سلاح انجام شده و این میزان در برابر ۵۸۰۰۰۰ سوء استفاده از سلاح برای انجام جنایت است و ۲۱۵۰۰۰ هزار بار هم برای حفاظت در مقابل حیوانات وحشی و یا مارهای سمی استفاده شده است.

سلاح به طور مساوی روی قاتل و روی قربانی اثر داشته است. حدود ۸۳٪ موارد فرد قربانی، با سلاح مواجه شده است.

دان بی کیت محقق و نویسنده کتاب‌های مالکیت سلاح، کنترل سلاح، آدم کشی به صورت وحشی، چگونگی خشونت در آمریکا، معتقد است:

قاتلان با سلاح، شهروندان معمولی نیستند، بلکه سابقه‌داران و مجرمین هستند کسانی که سابقه شرب خمر، اعتیاد و خشونت و... دارند.

در صورت غدغن کردن سلاح‌ها یک کاهش تا ۳۰٪؛ جراحات یا حملات ناشی از سلاح کمتر شده و آدم کشی هم تا پنجاه درصد کمتر می‌شود.

در مجموع ممنوع کردن سلاح برای استفاده عمومی نشان داده است که این امر حیاتی است. سلاح باعث وقوع جرم شده و ممنوع کردن استفاده از آن می‌تواند میزان جرم‌ها را تقلیل دهد.

وی اعتقاد دارد که با قوانین موجود نمی‌شود کنترل سلاح را عملی ساخت و باید قوانین جدیدی وضع شود.

حقایق در مورد کنترل سلاح و واقعیت‌هایی که باید بدانها توجه داشت

قوانین سلاح به تنهایی نمی‌توانند پاسخگوی بسیاری از دغدغهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی خشونت باشند.

اگر برنامه‌های کنترل سلاح منجر به کم شدن جرائم و انواع خشونت شوند قابل استفاده و با ارزش هستند ولی باید به این مسئله توجه داشت که مسئله کنترل سلاح، به تنهایی باعث امن شدن خیابان‌ها نمی‌شود.

قوانین کنترل سلاح اگر مورد توجه و تایید موافقان و مخالفان سلاح قرار بگیرد می‌تواند قابل اجرا باشد در غیر این صورت برای پلیس و دستگاه‌های قضایی هزینه‌های بالایی خواهد داشت و غیر قابل اجرا می‌شود.

باید توجه داشت که معنی واقعی کنترل چیست و چه تاثیری در کاستن جرم‌ها دارد و معنی حقیقی ممنوعیت چیست و چه منافعی برای پلیس و دولت دارد.

۹۳٪ از مالکان سلاح از سلاح در آدم کشی‌ها استفاده نکرده‌اند و میزان بسیار کمی از مالکیت شخصی

- مراکز پاکسازی شده از این وسیله بایستی ساختمان‌های اداری برقراری آرامش عمومی، دولتی و جوامع اجتماعی باشد.

دسترسی به سلاح کوچک/ سلاح گرم و میزان مرگ و میر

۱- وقتی ردپای سلاح در درگیریها احساس شده است میزان مرگ و میر هم حتی تا بعد از تمام شدن درگیری بسیار بالا بوده است.

۲- بعد از اعمال کنترل سلاح جراحات سلاح تا حدود ۲۰٪ تا ۴۰٪ کاهش یافته است.

۳- در محدوده‌ای از افغانستان از هر هشتاد مورد مرگ و میر در صد هزار نفر حدود ۵۰٪ آنها ناشی از سوء استفاده از سلاح بوده است.

۴- تحقیقات نشان می‌دهد بین دسترسی به سلاح و میزان مرگ و میر ناشی از آن ارتباط وجود دارد و در تحقیقاتی که در کانادا و آمریکا و انگلستان انجام شد ثابت کرد که ۹۲٪ انواع مختلف مرگ و میر به دسترسی سهل‌الوصول سلاح مربوط می‌شود.

۵- تحقیقات دیگر که در ۱۳ کشور انجام شده حاکی است که ارتباط بسیار منطقی میان دسترسی به سلاح و نرخ آدم کشی وجود دارد حتی نرخ خودکشی.

۶- در تحقیقات دیگر که در ۵۴ کشور انجام شد مالکیت سلاح به طور مشخص با دزدی مسلحانه و تهاجم حتی اعمال منافی عفت ارتباط پیدا کرد.

در حالی که نرخ قتل بدون سلاح در دو کشور کانادا و آمریکا یکسان است، ولی نرخ قتل با سلاح دستی در آمریکا ۱۵ برابر کانادا است و تعداد سلاح‌های دستی موجود هم در کانادا (یک میلیون) و در آمریکا (هفتاد و هفت میلیون) قبضه سلاح دستی است.

۳۴٪ از افراد جانی زندانی اظهار کرده‌اند که همه آنها به وسیله فرد مقتول با سلاح تهدید و ترسیده شده‌اند یا مورد اصابت قرار گرفته و زخمی یا دستگیر شده‌اند و حدود دو سوم آنها یعنی ۶۹٪ حداقل یک سابقه کیفری مشابه همین نوع دارند.

۳۴٪ هم از جانبان هراسی داشته‌اند که به وسیله قربانی هدف گلوله قرار گیرند و ۵۷٪ از مجرمان از مواجهه با مقتولین مسلح خود هراس داشته‌اند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که سلاح خریداری شده برای حفاظت شخصی، به ندرت در همین راه مصرف شده است.

سایر دیدگاه‌ها و نظرات بین‌المللی در مورد کنترل سلاح کوچک/ تاثیرات سلاح گرم

تخمین زده شده که حدود سه میلیون نفر به وسیله سلاح‌های کوچک در ده سال گذشته به قتل رسیده‌اند، یعنی سالانه حدود سی صد هزار نفر.

- این نوع سلاح‌ها علت اصلی مرگ و میر بوده است؛
- نرخ آمار در میان بچه‌ها و جوانان به طور مشخصی بالاست؛

- از سلاح گرم برای انجام جنایت استفاده می‌شود و این سلاح است که منبع تغذیه جرم‌های بسیار دیگر است؛
- سلاح گرم می‌تواند فراهم آورنده اصلی شرایط خودکشی باشد؛

- سلاح از عوامل فراهم آورنده اصلی شرایط خودکشی باشد؛

- سلاح از عوامل مهم چرخه اعمال خشونت آمیز علیه زنان است؛

- سلاح کوچک شامل انواع سلاح گرم است و حدود ۹۰٪ مرگ و میر ناشی از نزاع‌های مسلح را تشکیل می‌دهد و رقم فزاینده قربانیان آن کودکان است؛

کنترل بین‌المللی سلاح گرم، دسترسی به سلاح و میزان مرگ و میر

کشور	پروانه مالکیت سلاح؟	شماره‌گذاری قبضه سلاح؟	دیگر موارد	میزان خانه‌های مسلح به قبضه سلاح %	آدم‌کشی با سلاح به ازای هر ۱۰۰/۰۰۰	خودکشی با سلاح به ازای هر ۱۰۰/۰۰۰	آمار کلی مرگ و میر عمومی و بسط سلاح به ازای هر ۱۰۰/۰۰۰
ژاپن	آری	آری	ممنوعیت سلاح با وجود برخی استثنائات	۰/۱۶	۰/۳	۰/۰۴	۰/۰۷
سنگاپور	آری	آری	بیشتر سلاح‌های دست و کالیبرها ممنوع هستند	۰/۰۱ در کل کشور	۰/۰۷	۰/۱۷	۰/۲۴
تایوان	مشخص نیست	مشخص نیست	—	مشخص نیست	۰/۱۵	۰/۱۲	۰/۲۷
انگلستان	آری	آری	ممنوعیت سلاح	۴/۰	۰/۰۷	۰/۳۳	۰/۴
ایرلند	آری	آری	—	مشخص نیست	۰/۳۰	۰/۹۴	۱/۲۴
آلمان	آری	آری	—	۸/۹	۰/۲۱	۱/۲۳	۱/۴۴
ایتالیا	آری	آری	—	مشخص نیست	۱/۱۶	۱/۱۱	۲/۲۷
سوئد	آری	آری	محدودیت در برخی مناطق	۲۰	۰/۱۸	۲/۰۹	۲/۲۷
دانمارک	آری	تنها سلاح‌های بلند	—	۸	۰/۲۳	۲/۲۵	۲/۴۸
اسرائیل	آری	آری سلاح دستی	—	مشخص نیست	۰/۷۲	۱/۸۴	۲/۵۶
نیوزلند	آری	سلاح بلند	—	۲۰	۰/۲۲	۲/۴۵	۲/۶۷
استرالیا	آری	آری	غدغن است سلاح نیمه خودکار بجز مقاصد حقوقی	۱۶/۰	۰/۱۵۶	۲/۳۸	۲/۹۴
بلژیک	مقداری (تا حدودی)	آبی	بعضی انواع سلاح ممنوع است	۱۶/۶	۰/۱۸۷	۲/۴۵	۲/۳۲
کانادا	تا سال ۲۰۰۱	تمام سلاح تا سال ۲۰۰۳	سلاح‌های تهاجمی و برخی سلاح دستی	۱۶-۱۸%	۰/۴۲	۴/۰۶	۴/۴۸
نروژ	آری	ناشناخته	—	۳۲	۰/۳۶	۳/۸۷	۴/۲۳
استرالیا	آری	آری	برخی سلاح‌های دستی و کالیبردار ممنوع است	۱۶-۱۸%	۰/۴۲	۴/۰۶	۳/۹۵
ایرلند شمالی	آری	آری	قوانین انگلستان حکمفرماست	۸/۴۰	۳/۵۵	۱/۱۸	۴/۷۲
فرانسه	آری	بله بجز برخی سلاح‌های ورزشی	—	۲۲/۶	۰/۱۵۵	۴/۹۳	۵/۴۸
سوئیس	آری	آری	—	۲۲/۶	۰/۴۶	۵/۷۴	۶/۲
فنلاند	آری	آری	ممنوعیت وجود ندارد	۵۰	۰/۱۸۷	۵/۷۸	۶/۶۵
آمریکا	در برخی ایالات	سلاح دستی در برخی ایالات	برخی سلاح‌ها در برخی مناطق	۴۱	۶/۲۴	۷/۲۳	۱۳/۴۷

نقش حرکت‌های اجتماعی در کنترل اسلحه

یک مقایسه بین‌المللی میان کشورهای برزیل، آفریقای جنوبی، استرالیا، با محوریت و همکاری نهادهای اجتماعی.

در برزیل

در جولای سال ۱۹۹۳، هشت کودک به وسیله اسلحه به دست پلیس کشته می‌شوند.

در همان سال ۱۹۹۳ بیست و سه نفر دیگر، افراد اهالی فاولا، به طور تصادفی به وسیله پلیس کشته می‌شوند.

در نتیجه دعوت مردم شهر به اعتراض و سرانجام در ۱۷ دسامبر ۱۹۹۳ شهر (ریو) تمام شهر ۲ دقیقه سکوت کرد که حتی زندان‌ها، پلیس و مأمورین ترافیک هم به ۲ دقیقه سکوت پیوستند. و این دو دقیقه سکوت بیش از یک اعتراض بود.

این یک پاسخ سازماندهی شده جامعه مدنی بود که می‌خواست به خشونت رو به افزایش شهر ناامن و ترسی که در شهر (ریو) بود، پایان داده شد. و نتیجه آن تشکیل یک کمیته چهل نفره بود که باید به دو سوال پاسخ می‌داد. ۱- برای کاهش خشونت در ریو چه می‌توان کرد؟ ۲- ما افراد غیر دولتی می‌توانیم چه کمکی به این روند بکنیم؟

برزیل بالاترین نرخ آدم‌کشی را در جهان دارد یعنی ۳۷/۷۸ نفر درصد هزار نفر در ۱۹۹۵ (چهل و یک هزار) آدم‌کشی به ثبت رسیده است و از این تعداد ۸۸٪ به وسیله سلاح بوده است. در برزیل یک دوره بیست ساله میزان مرگ و میر با سلاح برای جوانان ۱۵ تا ۱۹ ساله از ۳۵٪ در سال ۱۹۸۳ به ۶۵٪ در سال ۲۰۰۱ رسیده و افزایش یافته است. در برزیل در طول روز ۱۹۹۳ تا ۱۹۹۳ پلیس مسئول ۹۴۲ مورد قتل بوده است و تعداد افراد کشته شده از ۱۵۵ به ۲۰۹ نفر در این سال‌های افزایش یافته است و در سال ۲۰۰۴ حدود ۳۶۰۰۰ هزار نفر در اثر اثبات گلوله در این کشور کشته شده‌اند.

توجه: در ضمن در دو سال قبل طبق آخرین همه‌پرسی انجام شده، مردم مخالفت خود را با کنترل سلاح و ممنوعیت فروش آن اعلام کردند.

آفریقای جنوبی

سال ۱۹۹۴ پیتر استوری، اسقف اعظم کلیسای مقدیست آفریقای جنوبی در نطقی گفت: آسانی دستیابی به اسلحه و استفاده بی‌رویه از آن در جامعه، یکی از خطرات بزرگی بود که دموکراسی پدید آمده در جامعه ما را تهدید کرد. پاسخ به این تهدید «مبارزه آفریقای جنوبی بدون اسلحه» بود که مردم را به تحویل اسلحه به پلیس تشویق می‌کرد. در مرحله اول ۱۶۷ قبضه و در یک فرصت و مهلت ۲۴ ساعته جمعاً تعداد ۹۰۰ قبضه سلاح تحویل پلیس شد.

تعداد قتل‌های صورت پذیرفته به وسیله تفنگ از سال ۱۹۹۴ لغایت ۲۰۰۰

آفریقای جنوبی یک جامعه به شدت مسلح که ۳/۵ میلیون سلاح گرم مجوزدار در سال ۱۹۹۴ در دست شهروندان بود در همین سال ۲۶/۸۳۲ آدم‌کشی به ثبت رسیده است.

آلت بکر: در تحقیقات خود که تحت حمایت GFSA انجام شد خطرات مالکیت اسلحه و گستردگی استفاده از آن در جنایات را اثبات کرد و نتیجه گرفت که:

۱۹۹۴	۱۹۹۵	۱۹۹۶	۱۹۹۷	۱۹۹۸	۱۹۹۹	۲۰۰۰
۲۶۸۳۲	۲۶۶۳۲	۲۵۷۸۲	۲۴۵۸۸	۲۴۸۷۵	۲۴۲۱۰	۲۲۰۳۰
۱۱۱۳۴	۱۱۰۵۶	۱۱۳۹۴	۱۱۲۲۴	۱۲۲۹۸	۱۲۰۱۱	۱۰۸۵۴
۴۱/۵٪	۴۱/۵٪	۴۴/۲٪	۴۵/۶٪	۴۹/۴٪	۴۹/۶٪	۴۹/۳٪
کل مرگ (ومیر)						

کسانی که دارنده اسلحه هستند چهار یا بیشتر از اینکه از اسلحه برای دفاع شخصی استفاده کنند، در معرض خطر دزدیده شدن اسلحه‌شان هستند.

در صورت استفاده از اسلحه برای دفاع شخصی، طرف مقابل به جای یک بار سه یا چهار بار شلیک می‌کند.

روزنامه‌ها تیترو کردند:

داشتن اسلحه امنیت شما را بیشتر نمی‌کند.

اسلحه برای جنایت، بازدارنده موثر نیست.

در نتیجه در حالی که گروه حفاظت از مالکیت سلاح

۲۷۰ میلیون دلار برای خرید ۶۰۰۰۰۰ قبضه سلاح توسط دولت استرالیا.

از آن سال به بعد هیچ حادثه‌ای که تیرباران جمعی باشد در استرالیا اتفاق نیفتاد.

نتایجی که از تجربه سه کشور گرفتیم از این قرار است که: هنگامی که خشونت در این ۳ کشور به اوج خود رسیده بود نقش حرکت‌های اجتماعی و فعالان در صحنه اجتماعی و توانایی افراد با نفوذ، تحلیل گران و فعالان برای پاسخگویی به یک اتفاق ویژه و قرار دادن آن به عنوان زمینه‌هایی برای «لحظه معرفی و عمل» موقعیت را برای یک مبارزه و نفوذ در سیاست‌های عمومی فراهم کرد. به ویژه در محدوده امنیت و عدالت در صورتی که تا قبل از آن دولت‌ها، به طور مستقل قادر به چنین اصلاحات اساسی نبودند و با حمایت سازمان‌های غیر دولتی (NGO) توانستند در سیاست‌های عمومی اصلاحاتی را انجام دهند

آمریکا

لایحه دوم حقوق افراد در قانون اساسی آمریکا می‌گوید: توسط یک نیروی نظامی قدرتمند خوب به لزوم امنیت ایالتی آزاد، حقوق مردم از نگهداری اسلحه نباید مورد تعدی و تجاوز قرار گیرد.

جیمز مدیسون: از مقامات آمریکا در مقاله خود در دفاع از لایحه دوم قانون اساسی می‌گوید:

یک ارتش بیش از ۲۵ تا ۳۰ هزار نیرو را نمی‌تواند پوشش دهد. در حالی که ۵۰۰ هزار نفر شهروند مسلح به همراه افسرانی که مردمی هستند و از میان خودشان انتخاب شدند و برای آزادی‌های مشترک می‌جنگند و به وسیله یک دولت متحد رهبری می‌شوند.

مسلح بودن آمریکایی‌ها تنها امتیاز آنها بر سایر ملل است، چون در دولت آمریکا می‌باشد که دولت فرمانبردار مردم هستند؛ ولی در اروپا حکومت‌های پادشاهی اروپایی که ادعای نجات جان مردم را می‌کنند نمی‌توانند به مردم مسلح اعتماد کنند.

سرسختانه مقاومت می‌کردند، ولی اینقدر زمینه‌ها در اجتماع و مردم آماده شده بود که گروه GFSA موفق شد تا در قانون تغییراتی اساسی را لحاظ کنند.

موفقیت GFSA در تغییر قانون

در اکتبر ۲۰۰۰ مالکیت اسلحه‌های گرم با افزایش محدودیت سن و ملزم شدن به دریافت گواهینامه صلاحیت برای مجوز قانونی.

نوع سلاحی که مردم عادی می‌توانستند داشته باشند سخت‌تر شد.

کنترل منظم تمیدهای مجوزها و شدیدتر شدن محکومیت‌ها، جرم‌ها را بیشتر کرد.

استراتژی کلی کنترل اسلحه با کنترل قوی‌تر مرزها و از بین بردن سلاح‌ها و موافقت‌های همکاری با کشورهای همسایه و مکان‌های عاری از اسلحه در طول سه سال.

استرالیا

آوریل ۱۹۹۶ حادثه شلیک به ۳۵ نفر در تفرجگاه تاسمانیا ۱۸ نفر زخمی شدند.

جان هوارد نخست وزیر بلافاصله تصمیم خود را مبنی بر اصلاح فراگیر کنترل اسلحه را اعلام نمود. هزاران نفر مردم در چهارم ماه می در هایدپارک سیدنی جمع شدند و درخواست کنترل شدیدتری برای اسلحه CGC (ائتلاف کنترل اسلحه)

CGC (ائتلاف کنترل سلاح)

پیترز ریکا، خبرنگار و دانشجوی رشته حقوق به عنوان یکی از فعالان ائتلاف کنترل اسلحه به همراه دیگر فعالان اجتماعی موفق شدند:

تا نسبت به تغییر قوانین اسلحه اقدام کنند و نتایج آن:

- ۱- حداقل استانداردها؛
- ۲- ثبت همه سلاح‌های گرم؛
- ۳- محدودیت‌هایی در فروش مهمات؛
- ۴- ممنوعیت طبقات مهم سلاح گرم؛
- ۵- جمع‌آوری سلاح‌های مدرن و اتوماتیک با هزینه

(استرالیا، برزیل، اسرائیل، سنگاپور و آفریقای جنوبی).
در آمریکای جنوبی، برزیل مهم‌ترین و بزرگ‌ترین تولید کننده سلاح‌های دستی سبک است.
دو قطب اصلی تولید سلاح سبک دستی در جهان (آمریکا و روسیه).

مقایسه ۲ کشور

آمریکا	تولید سلاح	سال ۲۰۰۱	۳ میلیون
آمریکا	تولید سلاح	سال ۲۰۰۴	۴ میلیون
روسیه	تولید سلاح	سال ۲۰۰۱	۱ میلیون
روسیه	تولید سلاح	سال ۲۰۰۲	۶۵۰ هزار قبضه

بزرگ‌ترین صادر کنندگان جهانی سلاح‌های کوچک و سبک، (فرانسه، آلمان، آمریکا) معادل نیمی از کل صادرات جهان را در دست دارد.

ارزش کل صادرات سلاح‌های سبک در سال = ۲/۵ میلیارد رسمی. ۴ میلیارد غیر رسمی، زیر زمینی.
از نظر ارزش صادرات بزرگ‌ترین صادرکنندگان دنیا، (آمریکا، استرالیا، بلژیک، آلمان، روسیه، برزیل و شیلی).
بزرگ‌ترین وارد کنندگان سلاح‌های سبک و دستی، (آمریکا، عربستان، قبرس، ژاپن، کره جنوبی).

بزرگ‌ترین صادرکنندگان سلاح‌های سبک و دستی

ردیف	کشور	ارزش (به میلیون دلار آمریکا)	کشورهای دریافت کننده
۱	آمریکا	۷۴۱	ژاپن، کره جنوبی، عربستان سعودی، کانادا، ایتالیا
۲	ایتالیا	۲۹۸	آمریکا، بلژیک، فرانسه، آلمان، انگلستان
۳	بلژیک	۲۳۴	عربستان سعودی، آمریکا، فرانسه، پرتغال، انگلستان
۴	آلمان	۱۵۶	آمریکا، سوئیس، فرانسه، اسپانیا، اتریش
۵	روسیه	۱۳۰	آمریکا، قبرس، الجزایر، آلمان، لبنان، ویتنام، مالزی، اندونزی، افغانستان، اتیوپی
۶	برزیل	۱۰۰	آمریکا، آلمان، عربستان، کلمبیا، الجزایر
۷	شیلی	۱۰۰	آمریکا، بنگلادش، ایران، آلمان، کانادا

آمریکا در ۲۰ سال گذشته = ۷۵ میلیون سلاح سبک تولید کرده سالانه ۲/۵ میلیون.

بزرگ‌ترین شرکت آمریکایی = رمینگتون با ۵۹۱ هزار

توماس جفرسون در سال ۱۷۸۷ می‌گوید: (نویسنده کتاب استقلال)

بدن سالم، فکر و عقل را سالم می‌کند بنابراین توصیه من برای بهترین بدن‌سازی برای کل انسان‌ها داشتن اسلحه است، اسلحه در حالی که بدن را متوازن می‌کند عقل را نیز مستقل و قوی می‌سازد، بنابراین، بگذارید اسلحه شما دوست شما و همراه شما در این راه باشد.

الف - اولین بازنگری در قوانین آمریکا:

در سال ۱۹۳۴، تمام سلاح‌های ویرانگر شامل نارنجک، خمپاره، موشک‌انداز و موشک‌های بزرگ و تمام مواد منفجره تحت کنترل دولت قرار گرفت و به دست آوردن این‌گونه سلاح‌ها مستلزم دریافت مجوز ازدادستان کل هر ایالت شد.

میزان مالکیت اسلحه گرم در آمریکا در سال ۱۹۹۷

تعداد مالکین	تعداد تفنگ	کل اسلحه گرم
۶۵-۶۰ میلیون	۲۴۰-۲۰۰ میلیون	کل اسلحه گرم
۳۵-۳۰ میلیون	۸۰-۷۵ میلیون	تفنگ دستی

استفاده از اسلحه گرم در جنایات و دفاع شخصی

سال	قتل و خشونت	با سلاح	میزان استفاده از سلاح در هر سال	تولید سلاح	میزان حمل سلاح در یک روز
۱۹۹۷	۱۵/۲۸۹	۱۰،۶۳۹	۷۶۰،۰۰۰	در هر ۱۰ ثانیه ۱ تفنگ	۱ میلیون سلاح کمری در روز
۱۹۹۷	۷،۹۲۷،۰۰۰	۶۹۱،۰۰۰			۲ میلیون سلاح کمری در روز

آثار اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و علمی و زیست محیطی دارندگان سلاح‌های شخصی و شکاری و ورزشی

۱- اثرات اقتصادی سلاح‌های کوچک دستی و کمری

تعداد کارخانه‌ها = ۱۲۴۹

تعداد کشورهای سازنده = ۹۰ کشور

کشورهای مهم تولید کننده به غیر از اروپا و آمریکا

قبضه به تفکیک:

کمری = ۳۲ میلیون؛

سلاحهای تیراندازی = ۱/۴ میلیون؛

سلاحهای شکاری = ۱۸ میلیون؛

جدول ۱۷-۲ عینا آورده شود.

سلاحهای دستی براساس کشور

در سالهای ۲۰۰۳ و ۲۰۰۴

کشور	۲۰۰۳	۲۰۰۴
آرژانتین	۴۶،۹۷۶	۴۵،۷۳۶
اتریش	۲۴۵،۹۴۹	۲۴۵،۴۳۱
بلژیک	۸،۲۲۳	۸،۴۲۸
برزیل	۱۳۲،۵۰۱	۲۰۱،۵۶۵
بلغارستان	۲،۴۰۰	۹،۳۰۰
کانادا	۱۱،۶۲۴	۱۵،۱۹۸
شیلی		۴
کرواسی	۳۴،۴۶۱	۶۳،۱۵۱
جمهوری چک	۳۵،۱۴۹	۲۱،۸۵۳
دانمارک	۱۰	
مصر	۱،۰۰۰	۱،۰۰۰
فرانسه	۲۰،۴۱	۱۵۴
آلمان	۱۴۹،۶۴۹	۱۴۱،۵۳۶
مجارستان	۵،۱۰۲	۴۰۰
هندوستان		۵۰۰
ایرلند	۱	
اسرائیل	۱۱،۳۱۳	۹،۵۶۸
ایتالیا	۲۸،۰۴۹	۳۹،۵۰۶
کره جنوبی		۱،۶۶۰
مکزیک	۴۳	
نروژ		۴
فیلیپین	۸۴۴۳	۱۰،۰۱۲
لهستان	۵،۰۰۰	۲،۲۳۷
پرتغال	۲،۴۰۹	۱،۱۷۱
رومانی	۴۵۰	

اهمیت اقتصادی شکار در آمریکا

شکار در آمریکا یک تجارت بزرگ محسوب می‌شود که بیش از ۶۷ میلیارد دلار درآمد اقتصادی و بیش از یک میلیون شغل در آمریکا را به خود اختصاص داده است. این آمار متعلق به سال ۲۰۰۱ میلادی بوده و بنابر مطالعات هر سال رو به افزایش بوده است.

شکار در آمریکا از سابقه سنتی بالایی برخوردار است مانند بیسبال و خصوصیات ممتاز آن به صورت زیر خلاصه می‌شود:

۱. تفریحی است مشترک بین جوان و پیر؛
۲. طبقه فقیر و غنی را شامل می‌شود؛
۳. طبقات اقتصادی و اجتماعی مختلف را در بر می‌گیرد؛
۴. شکار به جناح دموکرات و جمهوریخواه ربطی ندارد؛
۵. دارای محدودیت‌های جغرافیایی و گروهی و جناحی نیست.

شکار علاوه بر یک فعالیت اقتصادی بزرگ به عنوان یک تفریح سالم برای جامعه آمریکا محسوب شده است. بنابراین، از هزینه‌های بزهکاری در اجتماع کاسته است و از این رو اهمیت بالایی در زندگی و روابط اجتماعی دارد. ده ایالات آمریکا که براساس رتبه‌بندی سالیانه از بالاترین فروش خود در ارتباط با شکار برخوردارند.

آمار ارائه شده در این گزارش خبرهای اقتصادی شکار در آمریکا را به خوبی روشن می‌سازد. این آمار به تفکیک ایالات مختلف آمریکا نیز داده شده است. دقت در آمار ارائه شده قضاوت صحیحی از اهمیت شکار در اقتصاد آمریکا به دست می‌دهد.

لازم به ذکر است که هر شکارچی به طور متوسط سالیانه ۱۸۹۶ دلار برای شکار هزینه می‌کند.

جداول ارائه شده به ترتیب:

۱. تعداد شکارچی‌ها و روزهای شکار در سال ۲۰۰۱؛
۲. مخارج مسافرت و تجهیزات در سال ۲۰۰۱؛
۳. جنبه‌های اقتصادی فعالیت‌های شکارهای مختلف؛
۴. جنبه‌های اقتصادی شکار خرس؛
۵. جنبه‌های اقتصادی شکار پرندگان مهاجر و پرندگان

مصنوعی مخصوص بازی؛

۲۶ میلیون نفر در سال ۲۰۰۳ در آمریکا به نوعی در تفریح‌های با اسلحه شامل انواع شکار و تیراندازی مشارکت کرده‌اند.

قابل ذکر است که در سال ۲۰۰۳ فقط ۶۰۰ میلیون دلار توسط شکارچیان برای حفظ سلامت تغذیه و نگهداری و آمادگی سگ‌های شکاری هزینه شده است.

شکارچیان به طور تقریبی حدود ۲/۹ میلیارد دلار مالیات به دولت‌های فدرال پرداخت کرده‌اند که این رقم جدای از مالیات‌های ایالتی و سایر هزینه‌هاست.

در ایالات متحده صندوق WRF برای بازسازی و احیای مجدد ذخایر طبیعی شکار سالانه حدود ۴۸۰ میلیارد دلار هزینه می‌کند.

باید توجه داشت که سال ۲۰۰۱ در سال‌های اخیر برای اقتصاد شکار ایالات متحده رکود عجیبی را در پی داشت که این رکود در پی حوادث یازدهم سپتامبر و اعمال مراقبت‌های سخت‌گیرانه صورت پذیرفت.

در آمریکا، شکارچیان در طول سال ۲۰۰۳ برای استفاده از شکار در زمین‌های عمومی مبلغ ۵۳ میلیون دلار پرداخت کرده‌اند. در همین سال حدود ۶۰۰ هزار شغل به واسطه اقتصاد شکار در ایالات متحده ایجاد شده است.

هر پنج سال یکبار دولت‌های ایالتی و فدرال و دولت مرکزی آمریکا اقدام به بررسی و مطالعه درخصوص وضعیت شکار، منابع شکار و حیات وحش می‌نمایند تا برنامه‌های پنج سال آینده را درخصوص اعطای مجوزهای لازم انجام دهند.

شکار در آمریکا موضوعی فراتر از کشتن و خوردن حیوانات است. مطالعات جدید نشان داده است که در آمریکا حدود ۷۰۰ هزار شغل توسط شکارچیان در سال ۲۰۰۴ ایجاد شده است و حدود ۱۴ میلیون شکارچی در حدود ۲۲/۱ میلیارد دلار هزینه نموده‌اند. یک مقایسه فرضی از وضعیت شکار در آمریکا نشان می‌دهد که درآمدهای ناشی از شکار در ایالات متحده اگر در لیست ۵۰۰ شرکت برتر جهان مورد مقایسه قرار گیرد، سی‌وپنجمین تجارت بزرگ جهان در میان ۵۰۰ شرکت برتر خواهد بود که توسط بنیاد فورچون مورد رتبه‌گذاری

۶. سهم اقتصادی هر ایالت از شکارچی‌های خارجی در ایالات متحده.

بعضی از نتایج مهم

۱. اثر تکاثری اقتصادی در ایالات متحده از شکارچیان خارجی حدود ۸/۵ میلیارد دلار است.

۲. اثر تکاثری اقتصادی در ایالات متحده از فعالیت‌های مربوط به شکار در آمریکا بیش از ۶۷ میلیارد دلار است.

۳. تعداد کل شکارچیان در ایالات متحده بیش از ۱۳ میلیون نفر است.

۴. مخارج مربوط به شکار در ایالات متحده حدود ۲۴ میلیون دلار است.

اقتصاد شکار و شکارچیان

مقوله شکار، فقط به کشته شدن حیوانات و خوردن گوشت شکار خلاصه نمی‌شود. در مقوله شکار به دلیل اینکه پول هزینه می‌شود و هزینه‌ها و درآمدها وجود دارد مفهوم اقتصادی می‌یابد که به اقتصاد شکار معروف است. اقتصاد شکار نسبتی از اقتصاد ملی است و در حساب‌های اقتصادهای ملی در زیربخش‌های اقتصاد کشاورزی، شکار و ماهیگیری جای می‌گیرد.

اقتصاد شکار همچنین شامل مالیات، خرید مجوزها، هزینه‌های سلاح و مهمات، هزینه‌های حمل و نقل، فروش گوشت شکار، فروش سایر قسمت‌های شکار، اثرات اقتصادی تفریحی و توریستی و اثرات مستقیم و غیر مستقیم می‌گردد.

حجم اقتصادی شکار شامل کلیه اثرات اقتصادی آن در یک اقتصاد نظیر اقتصاد آمریکا برای سال ۲۰۰۳ حدود ۶۵ الی ۷۰ میلیارد دلار برآورد شده است. در ایالات متحده که آمارهای مختلف شکار و جزئیات آن احصا می‌شوند، شکارچیان در طول یک‌سال حدود ۲۱ الی ۲۵ میلیارد دلار برای خرده فروشی هزینه می‌کنند. در عین حال ماهیگیران نیز حدود ۲۶ الی ۴۰ میلیارد دلار خریده‌های خرده فروشی دارند.

در سال ۲۰۰۱ بیش از ۱۳ میلیون آمریکایی به شکار پرداخته‌اند که این رقم در سالهای ۲۰۰۲ و ۲۰۰۳ به ۱۵ و ۱۳ و ۱۴ میلیون نفر بالغ شده است. در عین حال بیش از

واقع می‌شود.

هزینه‌های اقتصادی خشونت با سلاح

نگهداری و استفاده از سلاح‌های کم‌ری، خانگی و غیره هزینه‌های مستقیم و غیر مستقیم بسیار فراوانی بر اقتصاد کشورها دارد.

مطالعات نشان می‌دهد که هزینه‌های سالانه‌ای که از بابت خشونت با سلاح در جامعه ایالات متحده آمریکا تحمیل می‌شود بیش از یکصد میلیارد دلار آمریکاست. در یک مطالعه مفصل در ایالات متحده، هزینه‌های زیر برای خشونت‌های ناشی از سلاح احصا شده است.

هزینه‌های درمانی

۲۲,۴۰۰ دلار برای هر مورد از شلیک‌های غیرارادی

۱۸,۴۰۰ دلار برای هر مورد شلیک منجر به جرح

۵,۴۰۰ دلار برای هر مورد خودکشی با سلاح

سرجمع هزینه‌های درمانی فوق برای مواردی که گزارش می‌شوند بالغ بر دو میلیارد دلار در سال می‌شود. هزینه‌های سالانه که از بابت خشونت در آمریکا تحمیل می‌شود = ۱۰۰ میلیارد دلار.

هزینه‌های سالانه که از بابت خشونت در آمریکا تحمیل می‌شود فقط جوانان زیر ۲۴ سال = ۴۱ میلیارد.

تعداد کل سلاح‌های شخصی - آمریکا

سلاح‌های شخصی	کل سلاح‌ها	
۶۵-۶۰ میلیون	۲۴۰-۲۰۰ میلیون	کل اسلحه‌های سبک شخصی
قبضه	قبضه	
۳۵-۳۰ میلیون	۷۵-۸ میلیون	اسلحه کم‌ری
قبضه	قبضه	

هزینه‌های اجتماعی مالکیت و حمل اسلحه

افزایش اسلحه باعث افزایش خودکشی با سلاح شده و این افزایش اثر کمتری روی بقیه جرم‌ها داشته است.

هزینه‌های حاصل از حمل و مالکیت اسلحه شخصی سطح جرم، تخلف و خشونت را در جامعه افزایش می‌دهد.

اسلحه‌های دستی که ۱/۳ کل اسلحه‌های شخصی است ۸۰٪ کل خودکشی‌ها را موجب می‌شود.

سالانه هزینه‌های اجتماعی به ازای هر خانوار ۶۰۰ دلار خواهد بود.

اثرات استفاده از سلاح‌های سبک دولتی بر امید به

زندگی

امید به زندگی در آمریکا ۷۸ سال است. از بین ۳۵ کشور جهان که درآمد سالانه آنها بیش از ۲۰ هزار دلار است آمریکا مقام ۵ الی ۸ را دارد در حالی که از نظر امید به زندگی در رده ۲۹ - ۲۰ قرار دارد. مهم‌ترین علت آن شکاف بزرگ استفاده از سلاح‌های شخصی و دستی است. در سال ۲۰۰۰ حدود ۲۸,۶۶۳ آمریکایی بر اثر اصابت گلوله کشته شده‌اند و در همین سال حدود ۱۶۵۸۶ نفر انتحار کرده‌اند که ۱۰۸۰۱ تعداد آن خودکشی و ۷۷۶ نفر کشته شده‌اند ۲۷۰ نفر توسط پلیس و بیش از ۱۰۰,۰۰۰ هزار نفر جراحات‌های مختلف دچار شده‌اند.

ارقام ذیل منجر شده است که شاخص امید به زندگی در آمریکا کاهش قابل توجهی یابد. مطالعات نشان می‌دهد مرگ و میر ناشی از سلاح‌های شخصی شاخص رتبه‌بندی شده امید به زندگی را از ۱۰ در سال ۱۹۹۰ به ۶ در سال ۲۰۰۰ کاهش داده است.

میزان مرگ و میر ناشی از به کارگیری سلاح شخصی در آمریکا

- سال ۲۰۰۰

۲۶۶۶۳	مرگ
۱۶۵۸۶	انتحار
۱۰۸۰۱	خودکشی
۷۷۶	قتل غیرعمد
۲۷۰	قتل قانونی
۱۰۰۰۰۰	جراحی

مقایسه تطبیقی آمریکا با سایر کشورها در استفاده از سلاح نشان می‌دهد که آمریکا با جمعیت ۲۷۵ میلیون نفری خود در سال ۲۰۰۰ میلادی حدود ۱۰۸۰۱ نفر خودکشی ثبت شده است در حالی که اتحادیه اروپا، ۳۷۵ میلیون نفر ۱۲۶۰ نفر خودکشی و ژاپن با حدود ۱۲۷ میلیون نفر فقط حدود ۲۲ نفر خودکشی کرده‌اند.

مطالعات نشان می‌دهد که نرخ خودکشی در آمریکا که بر اثر اسلحه گرم صورت می‌گیرد ۱۷۵ برابر خودکشی در انگلستان با وسیله گرم است. در حالی که نرخ خودکشی با سایر وسائل نظیر دارو و غیره تنها ۳/۵ برابر انگلستان است.

در طی ۱۶ سال گذشته تیراندازی به هدف ۴/۴ رشد داشته در حالی که رشته تراب اسکیت ۳۱/۹٪ رشد داشته است.

سلاح و شکارچیان در اروپا

در داخل اروپا و بسیاری از کشورهای دنیا، شکار یک سرگرمی و یک ورزش تفریحی نامیده می‌شود، در واقع شکار شانس محسوب می‌شود و اغلب آن را یک بازی مرگ و سنجیدن میزان شانس افراد در فضاهای باز می‌دانند، البته در چارچوب برخی قوانین مشخص شده انجام می‌گیرد.

شکار و سلاح در اروپا در یک نگاه کلی در جدول زیر آمده است.

پراکندگی شکارچیان براساس فراوانی جمعیت

تعداد شکارچیان	فراوانی جمعیت	نسبت به جمعیت نسبی	
۳۰۰/۰۰۰	۱۵	۱ به ۱۷	فنلاند
۱۷۰/۰۰۰	۱۳	۱ به ۲۵	نروژ
۳۲۰/۰۰۰	۱۹	۱ به ۲۷	سوئد
۱۷۷/۰۰۰	۱۲۰	۱ به ۲۹	دانمارک
۱۲۰/۰۰۰	۵۱	۱ به ۳۰	ایرلند
۲۹۳/۰۰۰	۷۸	۱ به ۳۵	یونان
۱/۶۵۰/۰۰۰	۱۰۷	۱ به ۳۵	فرانسه
۱/۰۰۰/۰۰۰	۷۸	۱ به ۳۹	اسپانیا
۳۰۰/۰۰۰	۱۰۷	۱ به ۴۰	پرتغال
۶۲۵/۰۰۰	۲۳۷	۱ به ۵۸	انگلستان
۹۲۵/۰۰۰	۱۸۹	۱ به ۶۰	ایتالیا
۱۱۰/۰۰۰	۹۴	۱ به ۷۲	استرالیا
۲۳/۰۰۰	۹۴	۱ به ۸۴	اسلوانی
۲/۲۰۰	۱۵۳	۱ به ۱۶۰	لوکزامبورگ
۳۰/۰۰۰	۱۶۷	۱ به ۲۳۰	سوئیس
۳۲۶/۰۰۰	۲۲۶	۱ به ۲۴۷	آلمان
۲۹/۰۰۰	۳۳۰	۱ به ۳۴۸	بلژیک
۲۳/۵۰۰	۳۷۰	۱ به ۴۵۴	هلند
۹۸/۷۰۰	۱۲۳	۱ به ۳۸۹	لهستان
۵۰/۰۰۰	۱۱۱	۱ به ۲۰۶	مجارستان

نتایج بررسی‌ها همچنین نشان می‌دهد که آمریکا با ۱/۷ سال امید به زندگی کمتر از کشورهای پیشرفته دارد و تحقیقات نشان می‌دهد که اثرات سلاح‌های دستی مرگبار بر زندگی آمریکایی‌ها ۱۶۷ روز است بنابراین شکاف آمریکا با کشورهای پیشرفته در استفاده بیشتر از سلاح‌های گرم در خودکشی، قتل و انتحار است.

هزینه‌های اقتصادی سلاح‌های گرم دستی در مناطق مختلف جهان

عمده‌ترین هزینه‌های مستقیم و غیر مستقیم استفاده مرگبار از سلاح‌های دستی و کمری مربوط به خودکشی، انتحار و قتل است. در آفریقا حداقل ۲۸ و حداکثر ۴۴ هزار نفر سالانه بر اثر این سلاح‌ها کشته می‌شوند. این شاخص در آمریکای جنوبی از حداقل ۷۳ هزار تا حداکثر ۹۰ هزار در نوسان است. همین شاخص در آمریکای شمالی از ۲۷ هزار تا ۲۹ هزار نفر در خاورمیانه بین ۲۸۰۰ نفر الی ۹۶۰۰ نفر است. در اتحادیه اروپا مرگ و میر ناشی از سلاح‌های دستی و کمری از ۱۱ هزار تا ۲۱ هزار و آسیای جنوب شرقی از ۷ هزار یا ۸ هزار نفر است.

بیشترین درصد استفاده از سلاح‌های دستی در خشونت‌ها با ۵۳ درصد در آمریکای جنوبی است و کمترین میزان در آسیای جنوب شرقی با یک درصد است.

نسبت هزینه‌های کلی و اقتصادی ناشی از سلاح‌های گرم دستی و کمری را می‌توان با نسبتی از مرگ و میر ناشی از این سلاح‌ها مرتبط دانست.

چه تعداد شکارچی در آمریکا ساکن هستند

شکارچی فعال: ۱۸/۵ نفر که حداقل سالی یک بار به شکار می‌روند.

شکارچی غیر فعال: ۲۳ میلیون نفر در ظرف ۵ سال گذشته به شکار نرفته‌اند.

چه تعداد تیرانداز به هدف (تراب اسکیت) وجود دارد. تیرانداز فعال: ۱۹/۸ میلیون نفر که ۱۵/۲ میلیون نفر آنها با تفنگ بادی و ۱۳/۸ میلیون نفر که با کلت تیراندازی می‌نمایند و ۴/۵ میلیون نفر که تیراندازی با تراب اسکیت.

از این تعداد ۸۳٪ مرد و ۱۷٪ زن و سن متوسط ۲۴ سال با درآمد ۶۲ هزار دلار.

شکار و اقتصاد شکار در ایران

بررسی اجمالی جایگاه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی اقتصاد

شکار در ایران

سال	درآمد سالانه فروش پروانه (هزار ریال)	میزان هزینه جاری برای حفاظت مناطق (میلیون ریال)
۸۰	405,537,7000,0	292945
۸۱	439,853,200,0	
۸۲	487,694,6000	

مناطق شکار در ایران و میزان فروش پروانه شکار

تعداد شکارچیان رسمی	میزان گونه‌های وحشی			تعداد مناطق و وسعت آنها		
	پست‌نمدار	پرنده	منطقه حفاظت شده	پناهگاه حیات وحش	اثر طبیعی ملی	پارک ملی
تقریباً ۴۰۰ هزار فقره جواز حمل سلاح صادر گردیده است	۱۶۰ گونه	۵۰۰ گونه	۹۳ منطقه حفاظت شده با وسعت کل	۳۳ پناهگاه حیات وحش با وسعت کل Ha3581 422	۱۶ اثر طبیعی ملی با وسعت کل ۴۶۵ ۱۷۲۳۸	۱۹ پارک ملی به وسعت کل Ha175 1529

توضیح اینکه حدود ۴۰۰ هزار قبضه سلاح

شکاری رسمی در ایران وجود دارد.

اقدامات بین‌المللی در خصوص کنترل سلاح

نقش سازمان ملل و همکاری دولت‌ها و سازمانهای غیر دولتی NGO و خیریه‌ها در کنترل قاچاق سلاح‌های کوچک و سبک:

سازمان ملل متحد: کنفرانس ۲۴ سپتامبر ۱۹۹۴ درباره تجارت غیرقانونی سلاح‌های سبک و کوچک: طبق بررسی نتایج آخرین تحقیقات کسب شده تا سال ۲۰۰۳، امروزه بیش از ۶۳۹ میلیون قبضه اسلحه در سراسر جهان وجود دارد که اغلب به وسیله کارخانجات آمریکایی و یا گاهی از اتحادیه‌های اروپایی تولید شده‌اند. افراد معمولی یعنی کسانی که در ارتش نیستند به طور سالانه حدوداً ۸۰٪ خریدار سلاح هستند ولی تنها ۵۹٪ از این میزان سلاح به طور قانونی در اختیار این چنین افرادی قرار می‌گیرد.

استفاده نادرست از این نوع اسلحه کوچک تقریباً به طور قابل ملاحظه‌ای در هر گونه پیشرفت بشری تأثیر گذاشته است و دست‌های پس پرده مسلح تقریباً بسیاری از پروژه‌های پیشرفت بشری را مختل کرده‌اند.

خانواده‌ها و افراد آسیب‌پذیر هیچ‌گونه حمایت درستی از طرف دولت ندارند مثل بیمه‌های درمانی طولانی مدت که برای درمان به آن احتیاج دارند. یا کمک‌های پزشکی. مارک مالوچ^۱ برون سخنگوی UNDP^۲ بیان داشته

نشریات با موضوع محیط زیست

ماهنامه	فصلنامه	پژوهشنامه
پیام سبز	انسان و محیط زیست	علوم کشاورزی و منابع طبیعی
شکار و دوستداران طبیعت	صلح سبز	
مهر آب	علوم و تکنولوژی محیط زیست	
آب و محیط زیست	محیط زیست	
پیام دوستداران طبیعت	محیط شناسی (۲ فصلنامه)	
دانستنیهای هوای پاک	موج سبز	
طبیعت	شکار	
	شکار و ماهیگیری	
	آب و فاضلاب اصفهان	
	بولتن کمیسیون آب	
	اقیانوس شناسی	
	جنگل و مرتع	
	علوم کشاورزی و منابع طبیعی	
	علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی	
	منابع طبیعی ایران	

1. Mark Malloch Brown

2. United Nation Development Program

است:

«سلاح‌های کوچک تأثیر چشم‌گیری روی پیشرفت انواع بشر دارند به‌وسیله از بین بردن درک واقعی امنیت و عدم توانایی حفاظت از جامعه‌های درون شهری و مقابله کردن با مشکلات روزمره زندگی، و همچنین از بین بردن کانون‌های اجتماعی.»

کوفی عنان در سال ۱۹۹۷ ابراز داشته است «سلاح‌های کوچک به طور گسترده در برخی نزاع‌های داخلی استفاده می‌شوند که بیشتر عاملان آن افراد معمولی هستند» منظور افرادی است که عضویت در ارتش ندارند و در بیشتر جرم‌هایی که بر اثر نقل و جابجایی مواد مخدر پیش می‌آید و اینها مواردی هستند که قوانین بین‌المللی را شامل نمی‌شوند

جنگ علیه تروریسم بر تجارت سلاح‌های کوچک دامن می‌زند

طبق گفته مؤسسات خیریه، سالانه ۵۰۰/۰۰۰ نفر در اثر سلاح‌های کشتار جمعی واقعی جان خود را از دست می‌دهند. یکی از ائتلافات مؤسسه‌های پیشرو در حقوق بشر هشدار داد که جنگ علیه تروریسم کنترل سلاح‌های داخلی را تضعیف کرده و به تکثیر سلاح‌های متعارف منجر شده است.

سازمان عفو بین‌الملل، آکس فام^۱ و شبکه بین‌المللی سلاح‌های کوچک در راستای مبارزه جهانی در جهت قاعده‌مند کردن تجارت اسلحه اعلام کردند که هر ساله به طور متوسط ۵۰۰ هزار نفر و به عبارت دیگر هر دقیقه یک نفر به دلیل خشونت مسلحانه به قتل می‌رسند.

بر طبق ادعای آژانس‌های مربوطه قوانین موجود کنترل اسلحه شامل قوانین بریتانیا، پر از راه‌های فرار از قانون بوده و آنچه که ضروری است یک رویکرد مشترک مشابه ابتکاری که پیمان ۱۹۹۷ اتاوا درباره منع کاربرد مینهای زمینی ایجاد کرد، می‌باشد.

براساس پیمان پیشنهادی مؤسسه‌های خیریه در مورد تجارت بین‌المللی تسلیحات، فروش و صادرات سلاح‌های دارای کاربردهای تسلیحاتی که «نقض حقوق بشر یا حقوق

بشر دوستانه بین‌المللی» را در پی دارد، غیرقانونی اعلام می‌کند. طرح مذکور به کنفرانس سازمان ملل راجع به سلاح‌های کوچک در سال ۲۰۰۶ ارائه خواهد شد.

طبق گفته ایرن خان^۲ دبیر کل سازمان عفو بین‌الملل «فوریت جدیدی توسط به اصطلاح جنگ علیه تروریسم بوجود آمده است و این امر بجای مبارزه با تسلیحات به گسترش آن منجر شده است.»

بسیاری از کشورها از جمله آمریکا کنترل کمی بر فروش تسلیحات به متحدینی دارند که دارای سوابق وحشتناکی در زمینه حقوق بشر هستند. در دو سال اخیر ایالات متحده فروش تسلیحات به چنین دولت‌هایی را افزایش داده و بریتانیا نیز از این خط مشی پیروی کرده است.

فروش اسلحه بریتانیا به اندونزی (دومین دریافت کننده کمک‌های خارجی بریتانیا) از ۲ میلیون پوند در سال ۲۰۰۰ به ۴۰ میلیون پوند در سال ۲۰۰۲ افزایش یافته است.

آکس فام

به عقیده مؤسسه‌های خیریه، خرید تسلیحات براساس این اصل انجام می‌گیرد که «دشمن دشمن من دوست من است»، به‌رغم آگاهی به این نکته که متحدین کنونی ممکن است تمهیداتی برای آینده‌شان باشند.

در ژوئن ۲۰۰۴ تخمین زده می‌شد که ۲۴ میلیون اسلحه در عراق وجود داشته باشد، یعنی به ازای هر مرد و زن و کودک یک اسلحه.

این مؤسسه‌ها سلاح‌های کوچک را «سلاح‌های کشتار جمعی واقعی» می‌نامند، زیرا که جان صدها هزار انسان را می‌گیرد، کشورها را بی‌ثبات می‌کند و کشمکشها را طولانی می‌سازد. در یک گزارش ۱۰۰ صفحه‌ای با عنوان Shattered Lives از بریتانیا خواسته شد که پیمان تجارت اسلحه را امضاء کند.

این کشور برای کمک‌های نظامی و فروش تسلیحاتی به پاکستان و ازبکستان که بعد از حملات ۱۱ سپتامبر علیه ایالات متحده آمریکا به میزان آن افزوده شده، مورد انتقاد واقع شده است.

² IREN KHAN

¹ OXFAM

می‌شوند. این گزارش همچنین در مورد بریتانیا جایی که سال گذشته کاربرد سلاحهای گرم در جرائم خشونت آمیز به ۳۵٪ افزایش یافته، هم اظهار نگرانی کرده است.

برآورد هزینه‌ها

۱. سالانه ۵۰۰ هزار نفر توسط سلاحهای متعارف (هر دقیقه یک نفر) کشته می‌شوند.

۲. ۶۳۹ میلیون سلاح کوچک امروزه در دنیا پراکنده است که توسط بیش از ۱۱۳۵ شرکت در ۹۸ کشور تولید شده‌اند.

۳. در ماه ژوئن ۲۴ میلیون تفنگ در عراق وجود داشت که می‌توانست تمامی مردان، زنان و کودکان را مسلح کند، قیمت هر کدام ۱۰ دلار بود.

۴. بیشتر از ۵۹٪ سلاحهای کوچک در مالکیت خصوصی، ۳۸٪ در دست نیروهای دولتی و کمتر از ۳٪ در اختیار پلیس بود.

۵. سالانه تقریباً ۸ میلیون سلاح کشتار جمعی تولید می‌شود.

۶. بیش از ۱۰۰ میلیون تفنگ کلاشینکف تولید شده است.

۷. ۳۰۰ هزار کودک در درگیریهای سراسر جهان در حال جنگ هستند.

۸. ۷۰ هزار کودک در ارتش ملی برمه خدمت می‌کنند.

بررسی برنامه‌های عملکردی ویژه برای شناسایی میزان هزینه بشری حذف شده در مسئله سلاح

۱. فراهم کردن امکانات اولیه بهداشتی و درمانی و مراقبت‌های اورژانسی و نجات جان افراد از جراحات سلاحهای کوچک؛

۲. خلع سلاح، جلوگیری از قاچاق سلاح، خرید مجدد سلاح از دست مردم عادی با نرخ بالاتر توسط دولت (DDR) و برنامه‌های مربوط به کلکسیون داری سلاح؛

۳ - بالا بردن امنیت مناطقی که در آن‌ها افراد بی‌سرپناه اسکان دارند؛

۴- تأسیس مرکز صلح و فعالیت‌های اجتماعی و تحصیلات.

ارسال اسلحه به عربستان سعودی (جایی که در آن پلیس بیش از ۶۰۰ نفر را در ۴ سال گذشته کشته است)، همچنین مورد تأکید قرار گرفته است.

قوانین کنترل اسلحه که اخیراً در بریتانیا تصویب شده به علت غیرقانونی اعلام کردن فعالیت دلانان تسلیحاتی بریتانیا (که به رغم تعهدات بیابیه قبلی خارج از بریتانیا کار می‌کنند) مورد انتقاد قرار گرفته است.

در این گزارش آمده است که در سال ۲۰۰۲ کشورهای صنعتی گروه ۸ بیست میلیارد دلار (۱۲/۵ میلیارد پوند) به برنامه‌ای که جهت جلوگیری از دستیابی تروریست‌ها به سلاح‌های اتمی، شیمیایی و بیولوژیکی طراحی شده بود اختصاص دادند.

اما گروه ۸ نتوانست مسئله تکثیر سلاحهای متعارف را (شامل سلاح‌های سبک) به دولت‌ها و گروه‌های مسلحی که می‌دانند آنها از چنین تسلیحاتی جهت ترور غیر نظامیان سوء استفاده می‌کنند برطرف نماید.

به گفته کوفی عنان دبیر کل سازمان ملل مرگ و میر ناشی از سلاحهای سبک که در واقع کوچک‌ترین نوع سیستم تسلیحاتی هستند در بیشتر سال‌ها از مرگ و میر ناشی از بمب‌های اتمی در هیروشیما و ناگازاکی تجاوز می‌کند.

به لحاظ قتل عامی که به وسیله سلاحهای سبک صورت می‌گیرد می‌توان به خوبی آنها را سلاح‌های کشتار جمعی نامید. با این حال هنوز هیچ‌گونه رژیم عدم تکثیر سلاحهای کشتار جمعی جهت تحدید گسترش آنها وجود ندارد.

طبق گفته سازمان عفو بین‌الملل تجارت سلاحهای سبک بویژه در کشورهای فقیر پیامدهای گسترده‌ای دارد. فقر کشمکش‌ها را دامن می‌زند و برعکس، فساد و اغلب کمبود نیروهای امنیتی این مسئله را تشدید می‌کند.

این سلاح‌ها تا آنجا در زندگی روزمره مردم رخنه کرده که در شمال اوگاندا از یک نوع سلاح بنام (AK-47) به جای شمشیر استفاده می‌شود. تخمین زده می‌شود بیشتر از ۶۳۹ میلیون اسلحه دنیا در مالکیت اشخاص می‌باشد.

این گزارش می‌افزاید: نیمی از کشورهایی که اخیراً در آنها صلح برقرار شده ظرف یک دهه دوباره وارد جنگ

در نتیجه:

به نظر می‌رسد برای رسیدن به نتایج روشن و قابل تعمیم تمام دولت‌هایی که در سازمان ملل متحد هستند باید یکسری کنفرانس‌های مرتبط را تهیه و تدوین نمایند به‌خصوص، در مورد تجارت و خرید و فروش سلاح‌های کوچک و سبک در تمامی جوانب تلاش بیشتری باید انجام شود.

در تشخیص و تأیید این مسئله که خلع سلاح، سلاح‌های کوچک و سبک باید از سرفصل‌های تمام مقالات حقوق بشر قرار بگیرد اعضای تمام گروه‌ها هم بایست توجه لازم نسبت به این فوریت را در خود احساس کنند و نگاهشان را بسیار فراتر از محدودیت‌های امنیتی حاکم بر بخش‌های دولتی ببرند.

درباره IASC

کمیته درون مرکزی مقاومت یا IASC قوانین و مقررات بسیار زیادی برای حمایت از اقشار آسیب‌پذیر جامعه دارد. این شبکه، اصولی‌ترین زیربنای تعاملات اجتماعی برای برقراری قانون و ایجاد موفقیت صلح‌آمیز را دارد، این کمیته مقالات زیبا و کارآمدی در سیاست درونی و مسائل مرتبط با حقوق بشر دارد و در ۱۹ دسامبر سال ۱۹۹۹ تأسیس شده است و تحت نظارت گروه‌های خاصی مثل WHO, WFP, UNHCR, UNDP, UNICEF, FAQ و OCHA می‌باشد.

بانک جهانی و سه شبکه درون مرزی هزینه‌های چنین فعالیت‌هایی را تضمین می‌کنند و می‌شود حدس زد که بسیاری از مراکز فعالیت‌های بشردوستانه مخفی مثل بسیاری از شبکه‌های زیرزمینی با این گروه و فعالیت‌هایش در ارتباط هستند.

- این کمیته به شناسایی حقوق بشر و بررسی و شناخت نیازهای اولیه او می‌پردازد.

- یک شبکه فعال برای منحل کردن فعالیت‌های غیرقانونی نهادهای غیردولتی قاچاق و مبادله غیرقانونی سلاح به‌خصوص سلاح‌های کوچک و سبک است که به برخورد جدی با فعالان اقدامات غیرقانونی می‌پردازد.

- یکی دیگر از وظایف این گروه کنترل بر پایان یافتن صادرات و واردات غیرقانونی و حتی قانونی است و نحوه‌ی

ارتباط شرکت‌های دولتی قانونی و تبدیل اطلاعات آن‌ها با شرکت‌های غیرقانونی فروش سلاح را بررسی می‌نماید.

۵- آخرین اقدام و تصمیم سازمان ملل در خصوص کنترل سلاح‌های کوچک و سبک

اقدامات سازمان ملل متحد درخصوص جلوگیری و مبارزه و ریشه‌کن نمودن تجارت غیرقانونی سلاح‌های کوچک و سبک در تمامی ابعاد آن و دیدگاه‌های کشورهای عضو

۱- اولین اجلاس دوسالانه بین‌المللی به‌منظور بررسی اجرای برنامه اقدام سازمان ملل با هدف جلوگیری، مبارزه و ریشه‌کن نمودن تجارت غیرقانونی سلاح‌های کوچک و سبک در تمامی ابعاد آن

۲- سند بین‌المللی بررسی شناسایی و ردیابی به موقع و مطمئن سلاح‌های کوچک و سبک غیر قانونی شامل:

مفاد کلی، تعاریف سند؛

ردیابی؛

تعریف سلاح‌های غیر قانونی؛

علامت‌گذاری؛

حفظ سوابق؛

اجرا؛

پیگیری؛

مهمات؛

ماهیت سند.

دو گروه کشورها در سیاسی یا حقوقی بودن سند استدلال‌هایی داشتند:

۱. استدلال‌های کشورهای حامی حقوقی شدن سند عبارت بود از:

الف) اینکه تجارت غیرقانونی سلاح‌های کوچک و سبک مشکل عظیمی است و کشورهای زیادی متعهدانه به این موضوع اولویت دهند؛

ب) اینکه سران این کشورها متعهد به اقدام هدفمند در این خصوص هستند و چیزی کمتر از یک تعهد الزام‌آور حقوقی به این فرایند کمکی نمی‌کند؛

پ) اینکه با یک سند حقوقی الزام‌آور بسیاری از ابتکارات محلی و منطقه‌ای در این حوزه تقویت خواهد شد؛
ت) اینکه یک سند حقوقی، استاندارد ایجاد خواهد

دلسوزانه مدیران و متخصصان با انگیزه‌های ارزشی که در طول سالهای قبل از انقلاب بوده است قابل تقدیر است. ولی عدم تحقق اهداف در حوزه کنترل سلاح‌های غیرمجاز و سیر رو به افزایش قاچاق سلاح و روند روبه افزایش معضلات ناشی از وجود وفور سلاح غیرمجاز در جامعه از جمله نگرانی‌های آزاردهنده مدیریت اسلحه و مهمات کشور است و از طرف دیگر غفلت از فرصت‌های اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی که در این موضوع مطرح است و استقبالی که از اجرای طرح‌های جدید در جهت تحول در نظام و ساختار مدیریت اسلحه و مهمات به عمل آمد و علاقه‌ای که از خود نشان دادند و با عنایت به نتایج پژوهش که از کالبد شکافی نتایج حاصل از اجرای پرسشنامه به عمل آمد

پژوهشگر با کنکاش مجدد در ادبیات وسیع و فوق بیچیده موضوع، مؤلفه‌های اصلی نظام مدیریت اسلحه و مهمات را استخراج و طبقه‌بندی نموده و زمینه تدوین مدل پیشنهادی را فراهم کرده است. فلسفه و چارچوب ادراکی مدل بر این استوار است که، ایجاد تحول در نظام و ساختار مدیریت اسلحه و مهمات کشور مستلزم توجه ویژه به همه ابعاد و به زیرساخت‌های امنیتی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، عقیدتی، ارزشی، اداری، قانونی، آموزشی و پشتیبانی است.

بدون توجه به همه ابعاد و تحقق اهدافی که در هر یک از ابعاد فوق متصور است سیر مدیریتی در سیکلی بسته و چرخه تکاملی آن ناقص خواهد ماند غفلت از هر بعد به معنی ناکارآمدی کل سیستم است چون سیستم دربرگیرنده اجزای مختلفی است و کم‌کاری هر کدام از اجزاء به معنی اختلال در کل سیستم است.

در ضمن پژوهشگر به منظور شناسایی وضعیت مدیریت اسلحه و مهمات کشور با استفاده از روش SWOT و مشاهده تخصصی نیز استفاده کرده است که نتایج آن را در شمای شماره یک نمایش داده شده است.

کرد برای ابتکارات بعدی ناشی از برنامه اقدام سازمان ملل. مبانی استدلالی کشورهایی که به سند الزام‌آور سیاسی تمایل داشتند عبارت بود از: قابل اعمال بودن سند سیاسی، و همچنین اجرای زود هنگام و مؤثر آن. برخی از این کشورها مشکلاتی را که در داخل برای تصویب سند حقوقی با آن مواجه بودند مطرح می‌کردند. ملاحظه برخی دیگر از این کشورها مبنی بود بر اینکه یک سند حقوقی بدون مشارکت کشورهای اصلی تولید کننده، فاقد کارآمدی خواهد بود ولی سند سیاسی می‌تواند تمامی تولیدکنندگان عمده سلاح‌های کوچک و سبک را با خود همراه کند. دلیل دیگری که در حمایت از سند سیاسی مطرح می‌شد این بود که چتر این سند، برنامه اقدام سازمان ملل است که خود سیاسی می‌باشد، بنابراین اسناد ناشی از آن نیز باید ماهیت سیاسی داشته باشند.

یافته‌های پژوهشی با توجه به سؤالات پژوهش به شرح ذیل است:

۱. در پاسخ به سؤال اول یعنی بررسی آخرین وضعیت مدیریت اسلحه و مهمات کشور (سلاح‌های کوچک و سبک) در بخش غیر نظامی

با توجه به نتایج پژوهش و طبق نظر مدیران و کارشناسان مربوطه وجود چنین وضعی در مدیریت اسلحه و مهمات کشور نشان دهنده واقعیت‌های تلخی چون وجود نابسامانی و برهم ریختگی و آشفتگی مدیریتی و ابهامات و نارسایی‌های زیاد و سرانجام در بعضی از بخش‌های ندانم‌کاری‌هاست.

هر چند که مدیریت سلاح و مهمات در بخش غیر نظامی تلاش زیادی را داشته که بتواند کارآئی خود را بهبود بخشد و با ایجاد هماهنگی و همکاری میان‌بخشی بتواند حداقل تا حدودی رضایت‌مندی مشتریان و ارباب رجوع را در خدماتی که در حوزه سلاح‌های رسمی و قانونی و مجاز ارائه می‌دهد کسب نماید. ولی به دلیل حاکم نبودن سیستم اداری پویا و ثابت و پایدار هر چند گاهی نیز حتی در این حوزه نوساناتی در روند خدمات رسانی بوجود آمده است. در هر صورت تلاش مستمر و

شمای یک

Strength نقاط قوت		Weakness نقاط ضعف	
ساختاری	رفتاری	ساختاری	رفتاری
زمینه‌های اقتصادی بودن فعالیت‌ها وجود منابع سرشار و فراوان تجربیات مدیریتی ۲ دهه قبل وجود انگیزه کافی برای حول نوگرایی بسیج مردمی امکان ساماندهی و برقراری سیستم خود امنیتی در مناطق ناامن	حمایت و پشتیبانی مردمی منابع انسانی فراوان و ارزان و هوشمند حمایت و همدلی مسئولین ارزشهای ملی ارزشهای اعتقادی تجربیات تاریخی فرهنگ‌پذیری مسئولیت‌پذیری تمایل به برنامه‌های مداوم در مدیران و کارشناسان آمار بسیار پایین سوء استفاده از سلاح در کشور به نسبت سایر کشورها	ضعف اطلاعاتی ضعف ارتباطی انحصارات نقص و خلأهای قانونی پایین بودن بازدارندگی اقدامات قضائی عدم بهره‌گیری از تجارب دنیا تعطیل بودن تبلیغات مناسب ضعف در ارتباط‌گیری در سطح بین‌المللی اشکالات برنامه‌های آموزشی خلأ منابع تحقیقات و آموزشی نداشتن سیاست و استراتژی مدون ضعف نظارت ضعف در برنامه‌ها ضعف در پشتیبانی‌ها ضعف در پژوهش و تحقیقات خلأ جایگاه ارتباطی مردمی حضور کم‌رنگ و غیر فعال بودن سازمان‌های غیردولتی نامناسب بودن وضع توزیع بودجه ضعف رسانه‌ای و اطلاع‌رسانی تعدد ارگانهای موازی	برداشت‌های غلط فرهنگی - ارزشی اقدام رژیمی و ابهامات انگیزه‌های سودجویی صنفی سطح معلومات مدیران و کارشناسان رقابت منافی در سطح ارگانها عدم توجه کافی به فرصت‌ها ناهماهنگی‌ها برداشت‌های غیر علمی و غیر عقلانی تفکر حاد امنیتی - نظامی بالا بودن حوادث ناشی از بد استفاده کردن سلاح عدم برداشت یگنواخت از ملاکها و ارزشها اقدامات سلیقه‌ای مدیران

شماره دو

فرصت‌ها Opportunity		تهدیدات threaten	
ساختاری	رفتاری	ساختاری	رفتاری
قابلیت توسعه آکوتوریسم نیروی کار ماهر ارزان تحولات سیاسی منطقه (افغانستان - عراق) شکل‌گیری قریبالوقوع قوانین بین‌المللی کنترل سلاح ساماندهی شکارچیان و جلب همکاری آنها وجود مجوز شرعی شرط‌بندی در تیراندازی امکان واگذاری بخشی از وظایف حاکمیتی به مردم فن تیراندازی و ساپورت ملی و مذهبی برای علاقه ایرانیان تنوع آب و هوایی ایران و وسعت سرزمینی امکان اطلاع‌رسانی و تبلیغی عظیم از طریق روحانیون، مساجد، هیئت‌های مذهبی و آئمه جماعات ساماندهی عشاير مسلح برای آمادگی دفاعی امکان بهره‌گیری از تشکل عظیم بسیج ایران مسیر مهاجرت پرندگان وحشی وجود دستورالعمل و قوانین بسیار مترقی فقهی در مقوله شکار و تیراندازی اشتغال‌زایی وجود فرصت‌های اقتصادی	پشتوانه عظیم بازدارندگی رفتار مذهبی ایرانیان در جرم و بزهکاری مثل خودکشی و آدم‌کشی امکان عظیم مردمی خلاقیت‌های خاص ایرانی وجود انگیزه و مشارکت بخش خصوصی فرهنگ‌پذیری و اجتماع‌پذیری مردم غیر سیاسی بودن رفتار مدیران در این موضوع امکان دریافت مالیات مضاعف در برخی خدمات و درآمدزایی آن غیر امنیتی بودن رفتار اکثر دارندگان سلاح و شکارچیان قابل پیش‌بینی بودن رفتارهای مردمی در بحرانها روحیه سلحشوری و حماسی ایرانیان قابلیت‌های اجتماعی توسعه ورزش تیراندازی	ناکافی بودن شناخت ابعاد موضوع تغییرات مستمر مدیران میانی در کوتاه‌مدت بعضی قوانین کارایی لازم را ندارند نابسامانی مرز عدم تدوین برنامه‌ها و سیاست‌های تبلیغی تعطیل ماندن آموزش در بعضی از بخش‌ها گرایش‌های نظامی‌گری و امنیتی در برخی مدیران پایین بودن سطح علمی کارشناسان خطر از بین رفتن وحوش و شکار نداشتن استراتژی مدون هدم‌تند بودن برنامه‌ها تعدد ارگانها و جزیره‌ای عمل کردن آنها ساختار ضعیف اسلحه و مهمات محقق نشدن اهداف کمی و کیفی	رشد بی‌رویه قاچاق سلاح وجود اشراک حضور و فعالیت گروهکها در جوار مرزها رشد سرقت‌های مسلحانه غیر قابل پیش‌بینی بودن بعضی رفتار مدیران عادی شدن جرم و عدم قبح آن رقابت‌های قومی و قبیله‌ای احساس یأس از احقاق حق و بی‌عدالتی و حسن انتقام‌جویی اقدامات سلیقه‌ای سازمانها ترجیح منافع بخشی و صنفی بر منافع ملی و گروهی در بعضی مدیران شکل‌گیری باندهای مسلح مافیایی فقر و بیکاری شدید موجب سوء استفاده از سلاح است امکان فعالیت مجدد قاچاقچیان سابقه‌دار

۲. در پاسخ به سؤال دوم یعنی مولفه‌های اصلی مدیریت اسلحه و مهمات کشور (سلاحهای کوچک و سبک) در بخش غیر نظامی

براساس مطالعات تطبیقی و بررسی سوابق و اسناد و مرور ادبیات موضوع هجده مؤلفه فرعی و پنج مؤلفه اصلی استخراج گردیده است:

مؤلفه‌های اصلی به ترتیب عبارتند از:

- امنیتی - سیاسی؛

- فرهنگی؛

- اجتماعی؛

- اقتصادی؛

- بین‌المللی.

مؤلفه‌های فرعی عبارتند از:

۱- نظام برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در مدیریت اسلحه و مهمات کشور؛

۲- نظام قانونی و ساختاری در مدیریت اسلحه و مهمات کشور؛

۳- نظام اداری و اجرایی در مدیریت اسلحه و مهمات کشور؛

۴- ابعاد اقتصادی، مالی و تجاری؛

۵- رسالت و وظایف سازمانی در مدیریت اسلحه و مهمات کشور؛

۶- نظام مدیریت اسلحه و مهمات و تأثیر آن در امور امنیتی؛

۷- نظام مدیریت اسلحه و مهمات در امور سیاسی؛

۸- نظام مدیریت اسلحه و مهمات در امور قضائی؛

۹- نظام مدیریت اسلحه و مهمات در امور زیست محیطی؛

۱۰- نظام مدیریت اسلحه و مهمات در امور اطلاعاتی؛

۱۱- نظام مدیریت اسلحه و مهمات در امور فرهنگی و آموزشی؛

۱۲- نظام مدیریت اسلحه و مهمات با عنایت به قومیت‌ها؛

۱۳- نظام مدیریت اسلحه و مهمات در امور اجتماعی؛

۱۴- نظام مدیریت اسلحه و مهمات در امور علمی، فنی و صنعتی؛

۱۵- نظام مدیریت اسلحه و مهمات در امور بین‌المللی؛

۱۶- نظام آسایشی و سرزمین در مدیریت اسلحه و مهمات؛

۱۷- مدیریت میان بخشی و نظام مدیریت اسلحه و مهمات؛

۱۸- نظام مدیریت اسلحه و مهمات در امور فلسفی و اخلاقی و اعتقادی.

مدل پیشنهادی در خصوص مدیریت اسلحه و مهمات در بخش غیر نظامی

به مدد مرور ادبیات و مطالعات تطبیقی، مدلی مشتمل بر شش بخش اصلی و مؤلفه‌های فرعی ذیل تدوین شد.

الف - فلسفه مدل

۱- تأمین و گسترش امنیت عمومی و ملی؛

۲- تأمین بخشی از حقوق اجتماعی مردم؛

۳- فراهم آوردن فرصت‌های توسعه پایدار در این موضوع؛

۴- سهیم کردن مردم در اداره امور (مدیریت مردم‌سالار و شایسته‌سالار)؛

۵- اداره امور با استفاده از یافته‌های علمی روز و به روشهای نوین و متری؛

۶- استقرار سیستم اداری پویا و خودبازتاب و خودارزیاب یا (خارج کردن سیستم اداری از حالت سنتی به پیشرفته)؛

۷- تحقق آرمانهای ارزشی و اعتقادی و ملی.

ب - اهداف کلان مدل

۱- اعمال مدیریت همه‌جانبه‌نگر در ابعاد مختلف امنیتی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی؛

۲- ایجاد هماهنگی و همکاری تعریف شده و منسجم سیستماتیک بین نهادهای مختلف دولتی و غیردولتی و استفاده از همه ظرفیت‌های آنها؛

۳- رفع نیاز و پاسخگویی به خواسته‌های اجتماعی و مردمی و نهادینه کردن آن؛

۴- بهره‌برداری کامل از ظرفیت‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و آموزشی؛

۵- ساماندهی دارندگان سلاح برای امور رفاهی و ملی و

بیشتر باشد، جرم و جنایت کمتر است».

بر اساس این تئوری تولید، توزیع، خرید و فروش، دلالی، نگهداری، حمل و استفاده از انواع سلاح‌های کوچک و سبک هیچ‌گونه محدودیتی برای شهروندان ندارد. این تئوری در کشورهایی مثل آمریکا، برزیل در حال حاضر هم وجود دارد و بر اساس این نظریه داشتن انواع و مدل‌های مختلف سلاح و استفاده از آن جزء حقوق شهروندان می‌باشد.

۲- تئوری با دیدگاه‌های کاملاً بسته و با محدودیت بسیار شدید و کنترل نیروی پلیسی و امنیتی (مدل بسته) (MR. Dan Kiet, 1986 مقالات سلاح گرم و جرم و جنایت و DR. Keleman, مالک سلاح ۴۳ برابر خطر بیشتر نسبت به یک غریبه برای خود و خانواده ایجاد می‌کند).

بر اساس این تئوری تولید، توزیع و خرید و فروش هر گونه سلاح و حتی نگهداری سلاح و حمل و استفاده از آن برای کل افراد غیر نظامی و غیرامنیتی جامعه ممنوع می‌باشد و شهروندان حقی به عنوان داشتن سلاح از نظر قانونی ندارند. این تئوری در کشورهای عربی حوزه خلیج فارس و ژاپن اجرا می‌شود.

۳- تئوری با دیدگاه‌های نسبتاً محدود همراه با کنترل معمولی (مدل محدود)

(Lord Cullen - ۱۹۹۶، انگلستان و توماس تروپ، ۱۹۹۲ - نیوزیلند) (داشتن و مالکیت سلاح یک حق نیست و فقط یک شرط محسوب می‌شود، ۱۹۹۶، جان‌هاوارد - استرالیا)

بر اساس این تئوری تولید، توزیع و خرید و فروش سلاح و نگهداری و حمل و استفاده از آن برای افراد جامعه به صورت محدود بلامانع می‌باشد و شهروندان از حق داشتن سلاح از نظر قانونی برخوردار هستند، داشتن، حمل و استفاده از سلاح برای شهروندان بسته به نوع، مدل و تعداد سلاح و محل استفاده و تحت ضوابط خاصی محدود شده است.

این تئوری در کشورهای انگلستان، ترکیه و فرانسه و روسیه اجرا می‌شود.

توسعه گسترش امنیت عمومی و ملی؛

۶- تبیین و اجرای قوانین مناسب به نحوی که بازدارندگی آن محقق شود؛

۷- ایجاد و حفظ آمادگی برای همکاری عملیاتی با نهادهای بین‌الملل.

ج - چارچوب ادراکی مدل

۱. امنیتی - سیاسی: نقش و کارکرد سلاح و مهمات و چگونگی مدیریت آن در برقراری، تثبیت، تعمیق و استمرار امنیت در حوزه‌های فردی، خانوادگی، قومی، محلی، منطقه‌ای، عمومی و ملی و بالعکس و تأثیر سیاسی و متقابل مدیریت سلاح و مهمات.

۲. فرهنگی: نگرش، کنش و واکنش، تأثیرات وجود سلاح و مهمات و نوع مدیریت آن در بین همه مردم و بستر و قابلیت‌های فرهنگی و علمی و فنی و آموزشی و تبلیغی مناسب و همچنین احساسی که مردم از وجود یا دسترسی و یا داشتن سلاح و بکارگیری آن دارند.

۳. اجتماعی: نقش سلاح و مهمات و روش مدیریت آن در مراودات، همکاریها، تعاملات، عادات و... اجتماعی طبقات مختلف مردم و نوع استفاده از آن در فعالیت‌های اجتماعی از قبیل تفریح و تفنن، تمرین، سرگرمی، حفاظت و ورزشی و دفاعی و شکار و... و عادت و رسوم اجتماعی همانند اقوام و عشایر و تأثیرات اجتماعی آن.

۴. اقتصادی: تولید، تجارت، خرید و فروش و ارائه خدمات و استفاده از سلاح و مهمات با هدف اقتصادی و از آن جمله درآمدزایی، اشتغال‌زایی، اخذ عوارض و مالیات و تولید دانش و صادرات یا فروش خدمات مهندسی و فنی و تکنولوژیکی از این طریق.

۵. بین‌المللی: نقش سلاح و مدیریت سلاح و مهمات در امنیت ملی، منطقه‌ای و جهانی و نوع نگرش و توانمندی کشورها و سطح تعاملات بین‌المللی برای کنترل و استفاده بهینه از آن.

د - مبانی نظری مدل

مبانی نظری مدل پیشنهادی با عنایت به تئوری‌های

ذیل تدوین گردیده است

۱- تئوری باز و بدون محدودیت (مدل باز)

(John Iott, Cleer - 1998) کتاب «هر چه تفنگ

ح - مراحل اجرای مدل

۱. تشکیل ستاد عالی مدیریت سلاح و مهمات (با مسئولیت‌های سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، هدایت، هماهنگی، نظارت و پشتیبانی و...)
  ۲. تصویب ساختار و بودجه توسط مراجع ذیربط قانونی؛
  ۳. تدوین و تصویب شرح وظایف با عنایت به مدل پیشنهادی؛
  ۴. تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی مدل و ابلاغ آن به مبادی مربوط به آن؛
  ۵. تشکیل شوراهای استانها با مرکزیت ستاد؛
  ۶. برگزاری کارگاه‌های آموزشی و بروشورها و نشریه‌ها و... به منظور ایجاد وحدت رویه در اجرای آیین‌نامه‌ها و مقررات (ستادی و استان)؛
  ۷. تشکیل بانک اطلاعات و فناوری اطلاعات و ارتباطات ICT و ایجاد شبکه کشوری؛
  ۸. تحقق و پیگیری اهداف ستاد؛
  ۹. برقراری نظام بازخورد، ارزیابی و مهندسی مجدد.
- ط - نظام بازخورد و ارزیابی، و مهندسی مجدد**
۱. دریافت گزارش از استان‌ها هر شش ماه یکبار و تحلیل و بازخورد اطلاعات با عنایت به مدیریت اطلاعات و فناوری اطلاعات (ICT)؛
  ۲. انجام پژوهش‌های بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای در راستای ارزیابی عملکرد؛
  ۳. ارزیابی درون سازمانی؛
  ۴. ارزیابی برون سازمانی؛
  ۵. تجدید نظر با عنایت به تجارب ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی در کل سیستم هر پنج سال یکبار.
- بحث و تفسیر**
- مدیریت اسلحه و مهمات کشور ضمن تمرکز بر ابعاد سیاسی، امنیتی کمتر به ابعاد دیگر موضوع سلاح و مهمات در بخش غیر نظامی توجه نموده است و ابعاد دیگر که عبارت از اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و بین‌المللی می‌باشد کمتر در دایره توجهات مدیریت عالی و کلان سلاح و مهمات قرار داشته است.
- ساختار و سازمان و نحوه مدیریت سلاح و مهمات

کشور تاکنون متشکل از نمایندگان نهادهای نظامی و امنیتی و انتظامی و سیاسی است و نمایندگان نهادهای فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی در ساختار و سازمان مدیریت نقش مؤثری نداشته‌اند بنابراین نوع نگرش و نگاه‌ها تا به حال بیشتر جنبه نظامی - امنیتی داشته است و باید حتماً این ابعاد از این به بعد لحاظ شود.

- در مصوبات شورای عالی امنیت ملی، شوراهای امنیت کشور، مجلس شورای اسلامی و سایر مراکز قانونی استراتژی، سیاست‌ها و برنامه‌های کلان در موضوع سلاح و مهمات به‌طور جامع و شفاف و صریح آورده نشده و به دلیل قدیمی بودن قانون و غیرکارشناسی بودن آن، قوانین نیز نتوانسته نیازهای دستگاه‌ها و مردم را مرتفع نموده یا پاسخگوی نیازهای آنها باشد. بنابراین هم در سازمان و تشکیلات و هم در قوانین نیاز به بازنگری و مهندسی مجدد است.

- وفور سلاح غیرمجاز و افزایش آن در سطح جامعه حاکی از فعالیت قاچاقچیان سلاح می‌باشد و بر خلاف اعلام چند بار عفو عمومی و اجرای طرح ضد سلاح عمومی در سطح منطقه‌ای و کشور و روند رو به افزایش دسترسی به سلاحهای غیرمجاز حاکی از ناتوانی مدیریت اسلحه و مهمات در کنترل قاچاق سلاح می‌باشد و به نظر می‌رسد ناکافی و ناکارآمد بودن قوانین، مشکلات دستگاه‌های قضائی، ناهماهنگی دستگاه‌های مقابله کننده و ضعف اطلاعاتی و عملیاتی از مهم‌ترین مشکلات بر سرراه مبارزه قاطع با قاچاقچیان بوده است.

عدم شناخت از ابعاد متنوع و مختلف سلاح و مهمات به ویژه در حوزه‌های اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی و بین‌المللی و گرایش مدیران به جنبه‌های امنیتی و انتظامی باعث غفلت از قابلیت‌های دیگر موضوع شده و نقش آموزش و اطلاع رسانی هم بسیار ضعیف است. بنابراین فرصت‌های دیگری که مطرح می‌باشد کمتر بدانها پرداخته شده است و توجه به این قابلیت‌ها می‌تواند در موفقیت مدیریت اسلحه و مهمات بسیار مؤثر باشد.

- بهره‌گیری از توانمندی‌های مردمی در قالب انجمن‌ها، اتحادیه‌ها، کلوب‌ها، و... به دلیل خلاء ارتباطی و بهره‌گیری از یک مدیریت غیرعلمی از جمله مشکلات

دیگر نظام مدیریت فعلی است.

- با توجه به نقش کشورهای همسایه در تزریق و قاچاق سلاح به ایران از نظر سیاسی و بین‌المللی جلب همکاری‌های آنها در کنترل قاچاق کمتر ملاحظه شد.

- ضعف اطلاعاتی، ضعف کارشناسی، ضعف علمی و آموزشی، عدم بهره‌گیری از سیستم‌های ماشینی و رایانه‌ای، ضعف در اطلاع رسانی و... از جمله نقائص دیگر سیستم فعلی مدیریت اسلحه و مهمات در کشور می‌باشد که باید در آینده به آنها بیشتر توجه شود.

- از نظر اجتماعی و فرهنگی قابلیت‌های بسیار زیادی برای بهره‌گیری از ظرفیت‌ها وجود داشته است که تا به حال از نقطه نظر اقتصادی - در همه دنیا موضوع سلاح و مهمات یک فرصت اقتصادی است و در ایران کمتر به آن به عنوان یک قابلیت بسیار عظیم توجه شده و برنامه خاص و مدونی ملاحظه و مشاهده نشد.

- از نظر امنیت عمومی، بدلیل وفور سلاح‌های غیرمجاز، روند رو به افزایش فعالیت قاچاقچیان سلاح و توزیع انواع سلاح و مهمات در سطح جامعه و کشور پیش‌بینی می‌شود علاوه بر افزایش هزینه‌های کنترل آن و درگیر نمودن سطح وسیعی از نیروهای امنیتی و انتظامی عوارض و تبعات آن، به دلیل در دسترس بودن سلاح برای سوء استفاده مجرمین و تبهکاران بیشتر شود

نتیجه‌گیری

نتایج کلی پژوهش با عنایت به اهداف پژوهش به شرح ذیل است:

براساس اجرای پرسشنامه پژوهشگر ساخته در نمونه آماری معاونین، مدیران، رؤسا و کارشناسان و آگاهان در سطح کلی کشور مهم‌ترین نتایج ذیل استخراج گردید:

۱. کارآیی مدیریت اسلحه و مهمات (سلاح‌های کوچک و سبک) کشور در بخش غیر نظامی بین کم و متوسط ارزیابی شده است.

۲. ساختار، سازمان، قوانین، منابع انسانی و زیرساخت‌های اداری و اطلاعاتی احتیاج به بازنگری و مهندسی مجدد دارد و تشکیل ستادعالی سیاست‌گذاری، هدایتی و نظارتی و پشتیبانی‌کننده به عضویت سایر دستگاه‌ها و نهادها علاوه بر سازمان‌های امنیتی و نظامی و

انتظامی فرصت دارد و فقط باید ابعاد فرهنگی، اجتماعی و علمی و پژوهشی و اقتصادی را شامل شود.

۳. عواملی که مانع از تحقق اهداف می‌شود عبارتند از: یکسونگری، صنف کارشناسی و آموزش و تبلیغات در صنف پژوهشی و اطلاعاتی، در نتیجه ضرورت عزم ملی و به ویژه توجه و تصمیم قاطع مسئولین عالی در رفع نقاط ضعف و آسیب‌پذیری‌های موجود ناشی از وفور سلاح در کشور و کنترل آن ضرورت دارد.

اینک خصوصیات و ویژگی‌های مدل پیشنهادی تبیین و تحلیل می‌گردد:

مدل پیشنهادی: از نظر نوع نگرش برای دسترسی مردم به سلاح «محدود و مشروط»، محدود به نیازها و مشروط به صلاحیتها می‌باشد به عبارتی نظام کنترلی بر آن مترتب است که این نگرش به طور طبیعی سه سیستم را ایجاب می‌نماید:

۱- سیستم نیازسنجی؛

۲- سیستم بررسی صلاحیتها؛

۳- سیستم کنترلی و نظارتی.

هر کدام از این سیستم‌ها متکی بر ملاک‌ها و معیارهای نسبتاً لایتغیری هستند که اشاره خواهد شد. در سیستم اول یعنی نیازسنجی با توجه به خواسته‌های مردم، نیازهای واقعی آنها از قبیل کسانی که به لحاظ شغلی، به لحاظ امنیتی، به لحاظ انگیزه‌های حفاظتی و دفاعی و ورزشی و حتی فرهنگی (از قبیل اقوام و عشایر و علاقمندان سنتی به تفنگ و تیراندازی و...) و همچنین انگیزه‌های تفریح و تمرین تیراندازی و شکار درخواست تهیه سلاح و یا اصرار بر نگهداری سلاح را دارند مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در عین حال انواع و مدل‌های مختلف سلاح‌هایی که بدان منظورها کاربرد خواهد داشت در نظام تأمین سلاح برای مردم تعریف و تعیین خواهد شد.

در سیستم بررسی صلاحیت‌ها، با توجه به اطلاعاتی که در مورد درخواست‌کنندگان تهیه سلاح وجود دارد و یا به دست می‌آید از قبیل صلاحیت‌های عمومی و سلامت جسمی و روانی فرد و صلاحیت‌های اجتماعی و انتظامی و امنیتی مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

ترجمه شهیندخت خوارزمی، تهران، انتشارات سیمرغ.

۲ - رضائیان، علی، (۱۳۶۹)، اصول مدیریت، تهران، انتشارات سمت.

۳ - رضائیان، علی، (۱۳۸۰)، مبانی سازمان و مدیریت، تهران، انتشارات سمت.

۴ - جاسبی، عبدالله، (۱۳۶۲)، اصول و مبانی مدیریت، جلد ششم، تهران، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.

مجلات و روزنامه‌ها:

۱- میشل کارول *Michael carroll*
نتیجه‌گیری‌های تحلیلی فوری یک پزشک در کنترل سلاح (روزنامه گلدکاست بالتین) نشر شده‌ی ۲۹ آوریل سال ۱۹۹۶ ص ۲.

۲- سیدنی مورنینگ هرالد (پافشاری دولت برای ممنوع کردن سلاح‌های تمام خودکار و نیمه خودکار (۲۹ ماه آوریل سال ۱۹۹۹ چاپ شده در سیدنی صفحه‌ی نهم)

۳- م. استکتی «جنگ بر سر کنترل سلاح»
روزنامه‌ی آخر هفته استرالیایی ماه می سال ۱۹۹۶
ص ۴ تا ۵

۴- سیدنی مورنینگ هرالد. پ. زیمادو
«نشانه‌های فشار» سیدنی - استرالیا ۱۹۹۶. سخنان دیوید توماس

۵- آر - ای توماس مرور بر ارتباطات عمومی
شماره‌ی اول سال ۱۹۹۰ ص ۳۶.

منابع لاتین

1. www.face-europe.org.
2. <http://www.handgun.control.org>.
3. <http://www.nra.org>.
4. <http://www.law for the firearms and knives.speciallaw.turkey>.
5. <http://www.gca.org.za/facts/statistic.htm>.
6. <http://www.jhsph.edu/gunpolicy/myths.pjf+thesis+gun+regulationsghl=en>.

در عین حال با توجه به نوع سلاح و مدلی که مورد تقاضای هر فرد می‌باشد و نتایجی که از نظر نیازسنجی و انگیزه‌های آنها به دست می‌آید و ملاک‌هایی که در تعیین صلاحیت مورد توجه می‌باشد اعلام نظر خواهد شد.

سیستم جامع کنترلی و نظارتی بر دارندگان و استفاده کنندگان از سلاح و مهمات. در سیستم جامع کنترلی و نظارتی از طریق دستگاه‌های اطلاعاتی و امنیتی، دستگاه انتظامی و اتحادیه‌ها و انجمن‌های صنفی و همکاران و دوستان و کنترل‌های مردمی و اجتماعی و حفاظتی و محیطی و اجتماعی با مکانیزمی که تعریف خواهد شد، بر عموم دارندگان و استفاده‌کنندگان از سلاح و مهمات نظارت به عمل آمده و کنترل‌های لازم صورت خواهد گرفت و طبق اطلاعاتی که به دست خواهد آمد در نظام جامع اطلاعاتی مورد ارزیابی و بررسی مستمر قرار خواهد گرفت و سیر سلامت این مجموعه عظیم را تحت مراقبت و حفاظت قرار خواهد داد. به‌خصوص اینکه دارندگان سلاح موظف خواهند شد طی دوره‌های معین (بستگی به نوع و مدل سلاح دارد و بین یک تا پنج سال متغیر است) در یک بررسی مجدد و جامعی که صورت قرار می‌گیرد حفظ صلاحیت‌های عمومی اجتماعی و امنیتی خود را اثبات نمایند.

در خصوص تدوین مدل و تعیین میزان تناسب آن نتایج ذیل استخراج گردید:

مدل پیشنهادی با مجموعه‌ای از مؤلفه‌ها شامل: فلسفه، اهداف، مبانی نظری (با انتخاب تئوری محدود و مشروط برای ایران)، چارچوب ادراکی، مراحل اجراء و نظام بازخورد و ارزیابی و مهندسی مجدد تدوین گردید.

- مدل پیشنهادی با میانگین ۴/۸۶ از حداکثر ۵ و توافق بالا بین نظرات مدیران و متخصصان (۸۶/۶ درصد) مورد تأیید مدیران و کارشناسان ذیربط در مدیریت اسلحه و مهمات کشور در بخش غیر نظامی قرار گرفت.

منابع و مآخذ

منابع فارسی

کتاب:

- ۱ - تافلر، آلوین، (۱۳۷۵)، جایجایی در قدرت،

- Association for Hunting and Conservation of the E.U.*
19. *H. John//school of Public Policy and management cornegie mellon university Pittsburgh.p415213.*
  20. *A strudy prepared by the small arms survey for the international United Nation.*
  21. *http.www.undp.org.Yu.*
  22. *Just Facts Gun Control: File://c:\Documents and settings\pishgar\desktop\Prnt\|||just facts Gun Control.htm.2005/9/24.*
  23. *Potential costs of losing Hunting and trapping as wildelife management methods. May 25th , 2005.*
  24. *www.IAFWA.org.*
  25. *The social costs of gun ownership.*
  26. *Philip j.cook,Duke university and NBER.*
  27. *Economic Importance of Hunting in America I.A.F.W.A.*
  7. *http://www.za/ccs/files/kiristen.final/pdf+the+role+of+social+movemen 2005/10/5.*
  8. *http://www.teanot.usask.ca/cdn.firearms/kates/gun.control.(html)*
  9. *A study commissioned by the reference croupon small arms of the UN.*
  10. *http://www.gun.control.context.international.html.*
  11. *Ichv.press.releases.*
  12. *http://www.nraila.org/gunlaws/federal gunlaws.aspx.ID60.*
  13. *http://www.takingonguncontrol.*
  14. *http://www.guncontrol.ca/content/gun control/laws.html.*
  15. *http://www.dava.kopel/.com24/law rey/Invistkhtml.*
  16. *JohnHughes -Wilson Adrian Wilkinson = july 2001.*
  17. *www.jhsph.edu/gun policy.johns.hopkins.university.*
  18. *Report. IUCN and Face: Federation of*